

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Broj: 05-02-761-2/12
Sarajevo, 9.5.2012. godine

09.05.2012
01.02.02-1-18/12

H

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH

- *Zastupnički dom* -
- *Dom naroda* -

SARAJEVO

PREDMET: Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama
Zakona o državljanstvu BiH

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na II dijelu 5. sjednice održanom 5.4.2012. godine, utvrdilo je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine, te zaključilo da se isti uputi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine uz prijedlog da se razmatra po temeljnom zakonodavnom postupku.

U svezi s navedenim, u privitku dostavljamo Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine, na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku. Istodobno dostavljamo Pregled odredbi Zakona koje se mijenjaju, kao i elektronsku verziju Prijedloga zakona.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK

Zvonimir Kutleša

PRIJEDLOG

Na temelju članka IV. 4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na _____ sjednici Zastupničkog doma održanoj _____ 2012. godine i _____ sjednici Doma naroda održanoj _____ 2012. godine, donijela je

ZAKON

o izmjenama i dopunama Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine

Članak 1.

U Zakonu o državljanstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 i 76/09), u članku 6. stavka 1. točka 4. mijenja se i glasi:

"4. Ako je rođeno u inozemstvu, a čiji je jedan roditelj bio državljanin BiH u vrijeme djetetovog rođenja, pod uvjetom da do vremena kada navrší 23 godine podnese prijavu za evidentiranje državljanstva BiH nadležnom tijelu."

Članak 2.

U članku 9. stavka 1. točka 2. mijenja se i glasi:

"2. da ima odobren stalni boravak na teritoriju Bosne i Hercegovine najmanje tri godine prije podnošenja zahtjeva;"

U članku 9. stavka 1. točka 3. mijenja se i glasi:

"3. da dovoljno poznaje pismo i jezik jednog od konstitutivnih naroda BiH".

Iza točke 6. dodaju se nove toč. 7., 8., 9., 10. i 11. koje glase:

"7. da se protiv njega ne vodi kazneni postupak, osim ako se dokaz o ispunjavanju ovog uvjeta ne može razumno zahtijevati;

8. da ne predstavlja prijetnje po sigurnost Bosne i Hercegovine;

9. da ima osiguran stalni izvor prihoda u iznosu koji omogućava egzistenciju ili da je u stanju osigurati pouzdan dokaz o finansijskim izvorima za sopstveno izdržavanje;

10. da je izmirio sve poreske ili druge finansijske obveze i

11. da potpiše izjavu da prihvata pravni sustav i ustavni poredak Bosne i Hercegovine."

U članku 9. iza stavke 1. dodaje se nova stavka 2. koja glasi:

"Naturalizacija se neće odobriti, čak iako podnositelj zahtjeva ispunjava opće uvjete za naturalizaciju, ukoliko postoje osnovani razlozi za sumnju da bi se odobrenjem naturalizacije toj osobi ugrozila sigurnost BiH i javni red i mir, ili ukoliko naturalizacija nije sukladna interesima BiH iz nekog drugog razloga utvrđenog na temelju cjelokupne procjene stanja podnositelja zahtjeva."

Dokazi o ispunjavanju uvjeta iz članka 9. st. 1. i 2. Zakona precizirat će se podzakonskim aktom Ministarstva civilnih poslova BiH.

Članak 3.

U članku 10. stavka 1. točka 3. mijenja se i glasi:

"3. da ima odobren stalni boravak na teritoriju Bosne i Hercegovine."

Iza toč. 3. dodaje se nova točka 4. koja glasi:

„4. da ne predstavlja prijetnje po sigurnost Bosne i Hercegovine“.

Članak 4.

U članku 11. stavka 1. riječi: "stalno boravi na teritoriju BiH", zamjenjuju se riječima: "ima odobren privremeni ili stalni boravak na teritoriju BiH".

Članak 5.

Iza članka 11. dodaje se novi članak 11a. koji glasi:

"Članak 11a.

1. Osoba bez državljanstva i osoba koja ima status izbjeglice može steći državljanstvo BiH, bez ispunjavanja uvjeta iz članka 9. stavka 1. toč. 2., 3., 6., 9. i 10., samo ako u statusu osobe bez državljanstva ili izbjeglice ima neprekidan boravak na teritoriju BiH u trajanju od pet godina prije podnošenja zahtjeva.

2. Malodobno dijete osobe koja je stekla državljanstvo Bosne i Hercegovine na temelju stavka 1. ovog članka, ima pravo da dobije državljanstvo BiH bez ispunjavanja uvjeta iz članka 9. stavka 1. toč. 1., 2., 3., 6., 9 i 10., ako ima status izbjeglice ili odobren privremeni boravak na teritoriju BiH, bez obzira na dužinu boravka.

3. Ako je dijete starije od 14 godina, zahtijeva se njegov pristanak.“

Članak 6.

Iza članka 12. dodaje se novi članak 12a., koji glasi:

"Članak 12a.

Osoba kojoj je državljanstvo BiH, radi stjecanja ili zadržavanja državljanstva druge države, prestalo odricanjem ili otpustom, može podnijeti zahtjev za ponovno stjecanje državljanstva BiH, ako ispunjava uvjete iz članka 9., osim uvjeta iz stavka 1. toč. 1., 2. i 6., samo ako ima odobren privremeni boravak najmanje posljednju godinu na teritoriju BiH ili odobren stalni boravak".

Članak 7.

U članku 16. točka a) se briše.

Toč. b), c), d) i e), postaju toč. a), b), c) i d).

Riječi iza članka 16. „Prestanak državljanstva po sili zakona“ se brišu.

Članak 8.

Čl. 17. i 18. se brišu.

Članak 9.

U članku 19. stavka 2., iza riječi: "na zahtjev jednog roditelja kojem je državljanstvo prestalo odricanjem", dodaju se riječi: "uz suglasnost drugog roditelja koji je državljanin BiH, ili na zahtjev jednog roditelja kojem je državljanstvo BiH prestalo odricanjem".

U stavku 3. riječi: "dostavi obavijest" zamjenjuju se riječima: "pošalje rješenje", a "točka" na kraju se zamjenjuje "zarezom" i dodaju riječi: "ili kad joj se uruči rješenje o prestanku državljanstva BiH."

Članak 10.

Članak 24. mijenja se i glasi:

„Članak 24.

Državljanstvo BiH prestaje otpustom, odricanjem ili oduzimanjem, danom dostavljanja rješenja o prestanku državljanstva BiH osobi na koju se isto odnosi.

Osobi koja se državljanstva BiH odriče putem DKP-a BiH u inozemstvu, danom slanja rješenja, dostavljanje se smatra izvršenim.

Ako mjesto prebivanja te osobe nije poznato, ili ne može biti potvrđeno, BiH državljanstvo prestaje danom objavljivanja rješenja u „Službenom glasniku BiH“.

Članak 11.

U članku 30. stavka 1. iza broja "11." dodaje se broj „11a.“, iza broja „12“, broj „12a.“, veznik "i" ispred broja "22." zamjenjuje se zarezom, a iza broja „22.“ dodaje se veznik „i“ i broj „38.“.

U stavku 2. iza broja "11." dodaje se broj „11a.“, iza broja „12.“, broj „12a.“, veznik "i" ispred broja "22." zamjenjuje se zarezom, a iza broja „22.“ dodaje se veznik „i“ i broj "38."

Članak 12.

U članku 31. stavka 1. veznik „i“ ispred broja „8.“ zamjenjuje se zarezom, a iza broja „8.“ dodaje se veznik „i“ i broj „38.“, a riječi: "i komunikacija" se brišu.

U stavku 2. iza broja "11." dodaje se broj "11a.", iza broja „12.“ dodaje se broj „12a.“, a riječi: "i komunikacije" se brišu.

Članak 13.

U članku 33. stavka 1. točka 1. iza riječi „iz članka 30.“ dodaju se riječi „st.1. i 2.“.

Članak 14.

Iza članka 33. dodaju se novi čl. 33a., 33b. i 33c., koji glase:

"Članak 33a.

1. Ministarstvo civilnih poslova BiH vodi sljedeće evidencije o državljanstvu BiH:

a) Evidenciju o stjecanju državljanstva BiH:

1. na temelju međunarodnog sporazuma;
2. osoba od naročite koristi za BiH iz članka 13. Zakona;
3. osoba naturaliziranih između 6. travnja 1992. do 1. siječnja 2006. godine.

b) Evidenciju o prestanku državljanstva BiH:

1. odricanjem, i
2. oduzimanjem.

2. Nadležna tijela entiteta i tijela Brčko distrikta BiH vode evidencije o naturalizaciji i državljanstvu iz svoje nadležnosti.

3. Evidencije iz ovog članka i evidencije iz članka 33b. sadrže jedinstveni matični broj, ako je određen.

Članak 33b.

Ministarstvo civilnih poslova vodi evidencije o predmetima davanja svoje suglasnosti na rješenja nadležnih entitetskih tijela o naturalizaciji stranih državljana i o predmetima naknadnog upisa u matične knjige rođenih osoba koje su stekle državljanstvo RBiH sukladno Zakonu o državljanstvu Republike Bosne i Hercegovine."

Članak 33c.

Ministar civilnih poslova BiH propisuje sadržaj i način vođenja evidencija iz čl. 33a. i 33b."

Članak 15.

U članku 35. stavka 1. „točka“ na kraju zamjenjuje se zarezom i dodaju se riječi „odnosno knjigu državljana“.

U članku 35. stavka 3. riječi: "i komunikacija" se brišu.

U članku 35. stavka 5. riječi: "i komunikacije" se brišu.

Članak 16.

U članku 38. stavka 2. riječ "stalno", iza riječi „imala“, zamjenjuje se riječima: "prebivalište ili", a tekst iza riječi: "drugog entiteta" se briše.

U stavku 3. iza riječi "prebivalište", dodaju se riječi: „ili boravište“.

U stavku 4. riječi: "i 31. prosinca 1998. godine", zamjenjuju se riječima: "i 31. prosinca 2000. godine", a iza riječi "prebivalište" dodaju se riječi: "ili boravište", a riječi:

"Pravo na odluku može se ostvariti u roku od jedne godine od isteka navedenog trogodišnjeg razdoblja." se brišu.

Iza stavka 4., dodaje se nova stavka 5., koja glasi: „Prebivalište djece, u smislu odredaba čl. 29. i 38. stavka 1. Zakona, koja su bila malodobna i nisu imala prijavljeno prebivalište, utvrđuje se na temelju prebivališta roditelja i drugim dokazima“.

Članak 17.

Članak 39. se briše.

Članak 18.

U članku 41a. st. 2. i 3. se brišu.

Članak 19.

U članku 43. riječi: "i komunikacija" se brišu

Članak 20.

Postupci započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona, nastaviti će se i okončati po odredbama ovog Zakona.

Članak 21.

Ministarstvo civilnih poslova BiH donijet će podzakonske akte utvrđene ovim Zakonom, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 22.

Ovlašćuju se Ustavnopravno povjerenstvo Zastupničkog doma i Ustavnopravno povjerenstvo Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine da zajednički utvrde prečišćeni tekst Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 i 76/09).

Članak 23.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH

PS BiH broj: _____ / _____
Sarajevo,

O b r a z l o ž e n j e

I - Ustavni temelj

Ustavni temelj za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine sadržan je u odredbama čl. I/7 i IV/4 a) Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojim je utvrđeno da postoji državljanstvo Bosne i Hercegovine koje regulira Parlamentarna skupština BiH, te da donošenje zakona koji su potrebni za provedbe odluka Predsjedništva BiH ili za vršenje funkcija Skupštine po Ustavu donosi Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

II - Razlozi za donošenje Zakona

Razlozi za donošenje ovog Zakona nalaze se u potrebi:

- implementacije Odluke Ustavnog suda BiH u predmetu broj: U-9/11 sa sjednice od 23. rujna 2011. godine, kojom je usvojen zahtjev Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva BiH i utvrđeno da čl. 17. i 39. stavka 1. Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 4/09, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 i 76/09), nisu sukladni članku I/7.b) i d) Ustava Bosne i Hercegovine i naloženo je njeno izvršenje u roku od 6 mjeseci (čl. 7., 8. i 17. Nacrta zakona);

- produžavanja roka za postupak revizije i utvrđivanje statusa državljanina koji su državljanstvo BiH stekli naturalizacijom u razdoblju između 6. travnja 1992. godine i 1. siječnja 2006. godine, koji ističe 1. ožujka 2012. godine, a postupak revizije treba nastaviti (članak 18.);

- usklađivanja pojedinih zakonskih odredaba sa međunarodnim konvencijama kojima je BiH pristupila (čl. 2., 3., 4., 5. i 6.);

- otklanjanja nejasnoća protivriječnosti i pravnih praznina (čl. 1., 9., 10., 11., 12., 13. i 14.);

- brisanja, odnosno izmjena zakonskih odredbi koje su se, s obzirom na protek vremena i usvojene zakonske izmjene pokazale suvišnim (čl. 15., 16., 17., 18. i 19.).

U Zakonu o državljanstvu Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 i 76/09), u članku 9. utvrđeno je da stranac koji je podnio zahtjev za stjecanje državljanstva BiH, može stjecati državljanstvo naturalizacijom ako, pored ostalih ispunjenih uvjeta, ima prijavljeno stalno mjesto boravka na teritoriju BiH, najmanje 8 godina prije podnošenja zahtjeva.

Odredbama čl. 10., 11. i 12., utvrđena je olakšana naturalizacija za bračnog druga državljanina BiH (3 godine stalnog boravka), za djecu mlađu od 18 godina, čiji je roditelj primljen u državljanstvo BiH (prijavljen stalni boravak), te za osobe koje imaju status emigranata koje su se vratile u Bosnu i Hercegovinu i 1. i 2. generaciju njihovih potomaka.

Ukazujemo da se stalni boravak stječe tek nakon 5 godina privremenog boravka u Bosni i Hercegovini.

S obzirom na izloženo, uvjeti za stjecanje državljanstva BiH su veoma teški, pa je potrebno iste olakšati. Olakšavanje uvjeta za stjecanje državljanstva BiH je obveza prema Europskoj konvenciji o državljanstvu – Strazbur 1997. godine (koju je BiH ratificirala u listopadu 2008. godine), te sukladno odredbama drugih međunarodnih konvencija kojima je pristupila BiH, odnosno koje čine sastavni dio Ustava BiH (Anex I), kojim je utvrđeno da će

se dodani sporazumi o ljudskim pravima primjenjivati u BiH (Konvencija o pravima djeteta iz 1989. godine, Konvencija o državljanstvu udanih žena, i druge).

Odredbama Zakona o državljanstvu BiH nije predviđena olakšana naturalizacija za kategoriju osoba bez državljanstva (apatridi), niti za osobe sa priznatim statusom izbjeglice.

Sukladno izloženom, a imajući u vidu odredbe Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine (članak 34.) i njenog Protokola iz 1966. godine, čija je ugovorna strana Bosna i Hercegovina i koja je sastavni dio Ustava Bosne i Hercegovine, gdje je utvrđeno da: «Ugovorne države su dužne, koliko god je to moguće, omogućiti asimilaciju i naturalizaciju izbjeglica. Naročito su dužne učiniti sve što mogu, kako bi ubrzale postupak naturalizacije i, koliko god je to moguće, smanjile troškove tog postupka»; Konvencije o smanjenju broja osoba bez državljanstva iz 1961. godine, čiji je cilj da pomogne da ne dođe do apatridije; Konvencije iz 1954. godine o statusu osoba bez državljanstva, sa istim ciljem; navedene Europske konvencije o državljanstvu iz 1997. godine, koja jasno utvrđuje obvezu država ugovornica za olakšanu naturalizaciju izbjeglica i apatrida, te sukladno odredbama članka 2. stavka 1. Ustava, kojim je utvrđeno da će Bosna i Hercegovina i oba entiteta osigurati najvišu razinu međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, te sukladno odredbama Anex I Ustava, kojim je utvrđeno da će se dodani sporazumi o ljudskim pravima primjenjivati u Bosni i Hercegovini.

Najzad, univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, koja je sastavni dio Ustava BiH u članku 15. predviđa da: „Svako ima pravo na državljanstvo“, te da „Niko ne smije biti proizvoljno lišen svog državljanstva, niti mu se može uskratiti pravo da promijeni svoje državljanstvo“.

Ukazujemo da je na Seminaru o pitanjima državljanstva i apatridije, održanom 9. i 10. prosinca 2004. godine u Sarajevu, u organizaciji Ministarstva civilnih poslova, OHR-a i UNHCR-a, uz sudjelovanje predstavnika Ministarstva sigurnosti, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice i nadležnih entitetskih tijela, donijet Zaključak da se pokrene inicijativa izmjene Zakona o državljanstvu BiH u smislu olakšane naturalizacije izbjeglica i apatrida.

Isti Zaključak donijela je i Koordinacijska skupina formirana na navedenom seminaru od predstavnika navedenih institucija.

Ukazujemo da je Nacrt zakona o olakšanoj naturalizaciji izbjeglica i apatrida konkretnim mišljenjem podržao UNHCR sa već iznijetom argumentacijom.

Sukladno izloženom, cijenimo da je potrebno olakšati uvjete za naturalizaciju i olakšanu naturalizaciju, a naročito izbjeglica i osobe bez državljanstva izmjenom uvjeta za stjecanje državljanstva na način da se za ove dvije kategorije osoba traži, kao uvjet za naturalizaciju, pet godina neprekidnog boravka na teritoriju BiH, te kako je navedeno odredbama čl. 2., 3. i 4. ovog Zakona.

Osobe bez državljanstva – apatridi su one osobe koje se po sili Zakona ne smatraju državljanima ni jedne države.

Ovim osobama petogodišnji boravak priznaje se sukladno članku 54. stavka 1. točka c) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu („Službeni glasnik BiH“, broj: 36/08).

Osobe koje, ignorirajući principe Europske Konvencije o državljanstvu iz 1997. godine, namjerno ostanu bez državljanstva, ne mogu biti primljena u državljanstvo BiH olakšanom naturalizacijom u smislu članka 11a. odredaba ovog Zakona.

Kad je riječ o izbjeglicama, korisnici olakšane naturalizacije su osobe kojima je nadležno tijelo dodijelilo izbjeglički status nakon što je proveden postupak određivanja statusa izbjeglice.

S obzirom da se ukazala potreba da se velikom broju državljanima BiH, kojim je državljanstvo BiH prestalo radi stjecanja državljanstva drugih država, a imaju potrebu da vrate državljanstvo BiH zbog učinkovite veze sa BiH koju nikada nisu prekidali (obitelj,

imanja u BiH i slično) pomogne, smatramo da je potrebno ovim osobama omogućiti olakšano stjecanje, odnosno povratak državljanstva BiH.

Razlozi za donošenje ovog Zakona sadržani su i u potrebi stvaranja pravnog temelja za uspostavu i vođenje evidencija o državljanstvu sukladno standardima Europske unije (EUROSTAT), a naročito zbog obveze BiH da dostavlja podatke o državljanstvu BiH po zahtjevima nadležnih tijela Europske unije.

Uspostava i vođenje evidencija o državljanstvu mora proizilaziti iz Zakona i podzakonskih akata, o čemu postoji i inspekcijski nalog Agencije za zaštitu osobnih podataka.

Naime, konačnim rješenjem Agencije za zaštitu osobnih podataka u BiH broj: 03-1-37-3-335-8/09 od 14. siječnja 2010. godine, potvrđeno je prvostupno rješenje navedene Agencije od 22. prosinca 2009. godine, kojim je utvrđena obveza Ministarstva civilnih poslova – Sektor za državljanstvo i putne isprave – Odsjek za državljanstvo, da otkloni nedostatke utvrđene inspekcijskim nadzorom iz područja zaštite osobnih podataka i da u roku od tri mjeseca uspostavi i vodi evidenciju o zbirkama osobnih podataka sukladno članku 13. Zakona o zaštiti osobnih podataka („Službeni glasnik BiH“, broj: 49/06) i Pravilnikom o načinu vođenja i Obrascu evidencije o zbirkama osobnih podataka („Službeni glasnik BiH“, broj: 52/09);

Sukladno izloženom, a radi reguliranja uspostave i vođenja evidencija o državljanstvu sukladno navedenim propisima, potrebno je prethodno osigurati zakonski temelj dopunama važećeg Zakona o državljanstvu BiH na predloženi način.

Na području cijele Bosne i Hercegovine u velikom broju općina, uspostavljaju se elektronske evidencije državljanstva BiH i matičnih knjiga sukladno entitetskim propisima, a zakoni o državljanstvu entiteta osigurat će pravni temelj za uspostavu i vođenje evidencija o državljanstvu, tek donošenjem Zakona o dopunama Zakona o državljanstvu BiH na predloženi način.

Ministarstvo civilnih poslova – Odsjek za državljanstvo, u vršenju poslova iz svoje nadležnosti, upotrebljava podatke iz evidencija o stjecanju i prestanku državljanstva BiH, a naloženo mu je prekinuti obradu osobnih podataka zbog neutemeljenosti uspostavljenih evidencija o stjecanju i prestanku državljanstva BiH, pa je, s obzirom da je za naložene mjere korisniku, odnosno Ministarstvu civilnih poslova, dat rok od tri mjeseca, potrebno je, u što kraćem roku, usvojiti ovaj Zakon.

Nakon donošenja ovog Zakona, bit će osiguran pravni temelj za donošenje podzakonskih akata kojim će se, sukladno navedenim propisima, regulirati uspostava, vođenje i uporaba evidencija o državljanstvu.

Razlozi za donošenje ovog Zakona postoje i u potrebi da se precizira postupak u donošenju rješenja o stjecanju državljanstva BiH po temelju članka 38. Zakona.

Naime, s obzirom da odredbama čl. 30. i 31. nije precizno regulirano ko donosi odluke o stjecanju državljanstva na temelju članka 38. (bivši državljani SFRJ) Ministarstvo uprave i lokalne samouprave Republike Srpske je, sukladno odredbama Zakona o državljanstvu Republike Srpske, iste donosilo i dostavljalo na suglasnost Ministarstvu civilnih poslova kao i odluke o naturalizaciji stranih državljana, a Federalno ministarstvo unutarnjih poslova, sukladno odredbama Zakona o državljanstvu Federacije BiH, te odluke nije dostavljalo na suglasnost Ministarstvu civilnih poslova.

Najzad, razlozi za donošenje ovog Zakona sadržani su u potrebi izmjena članka 38. Zakona, zbog poboljšanja i usklađivanja termina prebivališta i boravišta sa relevantnim odredbama o stjecanju državljanstva BiH od strane državljana bivše SFRJ, na način da se tim osobama, koja već godinama žive u BiH i koje su prijavile prebivalište odnosno boravište, sukladno tada važećim propisima, omogući stjecanje državljanstva BiH. Zbog neusuglašenosti navedenih propisa sa odredbama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 32/01), i odredbama Zakona o kretanju i boravku stranaca za navedeno

razdoblje, kojim nije regulirano što sa tim osobama, odnosno sa statusom prebivališta i boravišta prijavljenim po ranije važećim propisima, nepravedno bi bilo takve osobe ostaviti bez prava na državljanstvo BiH.

Naime, državljani bivše SFRJ koji su se nastanili i živjeli u BiH prije donošenja navedenog Zakona o prebivalištu i boravištu državljana BiH iz 2001. godine, prebivalište, odnosno boravište u BiH su prijavili:

- u Federaciji BiH, sukladno Zakonu o prebivalištu i boravištu građana („Službeni list SRBiH“, br: 29/77, 38/86, 1/88, 37/88. i 26/90);
- u Republici Srpskoj, sukladno Zakonu o prebivalištu i boravištu građana („Službeni glasnik RS“, broj: 27/93).

Polazeći od činjenice da su, sukladno odredbama navedenog zakona, prebivalište ili boravište mogli prijaviti i državljani bivše SFRJ koji nemaju državljanstvo BiH (raseljene osobe i izbjeglice), a imajući u vidu da su mnogi građani (državljanima bivše SFRJ) (zbog otežane mogućnosti odjavljivanja ranijeg prebivališta (loše stanje sigurnosti u mjestu ranijeg prebivališta uključujući šikaniranje i opstrukciju u postupanju nadležnih tijela) često prijavljivali boravište, jer su navedene osobe u oba entiteta, sukladno tada važećim propisima (navedeni zakoni o prebivalištu i boravištu građana) mogle prijaviti prebivalište, ili boravište, smatramo argumentiranim predložene izmjene i dopune članka 38. Zakona. U prilog tome ističemo da treba imati u vidu da odredbama Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu (kako važećeg, tako i ranijeg) nije reguliran status osoba koje su sukladno ranije važećim propisima prijavile prebivalište ili boravište, te da je Zakon o državljanstvu BiH u primjeni od 1. siječnja 1998. godine (više od tri godine prije donošenja navedenog Zakona o prebivalištu i boravištu državljana BiH), a njegovim odredbama također nije regulirano šta sa prebivalištem i boravištem prijavljenim sukladno navedenim propisima od navedenih kategorija osoba.

Imajući u vidu navedeni zakonski rok za završetak postupka revizije svih predmeta, 1. ožujak 2012. godine, napominjemo da je očekivana dinamika rješavanja predmeta znatno usporena iz sljedećih razloga:

- Imajući u vidu zakonsku odredbu prema kojoj se državljanstvo Bosne i Hercegovine neće oduzeti ukoliko osoba o kojoj se radi ispunji uvjete za naturalizaciju ili olakšanu naturalizaciju prema Zakonu o državljanstvu Bosne i Hercegovine do trenutka kada Ministarstvo donosi odluku, i uz ispunjenje drugih dodanih uvjeta, Odsjek, osim utvrđivanja činjenice da li je rješenje o stjecanju državljanstva Bosne i Hercegovine doneseno sukladno tada važećim propisima, dužno je utvrđivati i činjenice ispunjavanja uvjeta za stjecanje državljanstva do trenutka donošenja odluke.

- Lažni identitet osobe koja je predmet revizije, zbog čega smo prinuđeni za postupak revizije tražiti veći broj dokaza (devet dokumenata) od svake osobe pojedinačno, koji će nedvosmisleno potvrditi činjenicu identiteta konkretne osobe, a budući da nam se u danom roku od 30 dana u pravilu ne dostavi traženo, također smo prinuđeni dostavljati i po nekoliko urgencija. Navedeni dokazi (dokumenti) su sljedeći:

a) *Original ili ovjerena preslika dokaza o državljanstvu (domovnica) države čiji je imenovani državljani po rođenju/podrijetlom, ne stariji od šest mjeseci, nadovjeren za uporabu u inozemstvu, sa prijevodom ovlaštenog sudskog tumača u Bosni i Hercegovini, ovjerenim od strane nadležnog suda u Bosni i Hercegovini;*

b) *Original ili ovjerena preslika internacionalnog izvoda iz matične knjige rođenih iz mjesta rođenja, ne stariji od šest mjeseci (ukoliko nadležno tijelo u mjestu rođenja*

imenovanog ne izdaje internacionalni izvod iz matične knjige rođenih potrebno je da je izvod iz matične knjige rođenih nadovjeren za uporabu u inozemstvu, sa prijevodom ovlaštenog sudskog tumača u Bosni i Hercegovini, ovjerenim od strane nadležnog suda u Bosni i Hercegovini);

c) Original ili ovjerena preslika izvoda iz matične knjige vjenčanih - ne stariji od šest mjeseci;

d) Original ili ovjerena preslika izvoda iz matične knjige rođenih općine u kojoj je u Bosni i Hercegovini izvršen naknadni upis u MKR - ne stariji od dana dostavljanja ove obavijesti, odnosno ako je navedeni upis poništen, original ili ovjerenu presliku rješenja kojim se dati naknadni upis poništava ili uvjerenje o poništenju naknadnog upisa u MKR;

e) Original ili ovjerena preslika uvjerenja o kretanju - prijavljenom boravku/prebivalištu u Bosni i Hercegovini od nadležne policijske uprave - ne starije od dana dostavljanja ove obavijesti;

f) Original ili ovjerena preslika izvoda/uvjerenja o podacima iz krivične evidencije koja se vodi kod nadležnog tijela prema mjestu rođenja, ne stariji od tri mjeseca, nadovjeren za uporabu u inozemstvu, sa prijevodom ovlaštenog sudskog tumača u Bosni i Hercegovini, ovjerenim od strane nadležnog suda u Bosni i Hercegovini;

g) Original ili ovjerena preslika izvoda/uvjerenja o podacima iz krivične evidencije koja se vodi kod nadležnog tijela prema mjestu naknadnog upisa u matičnu knjigu rođenih u Bosni i Hercegovini - ne stariji od tri mjeseca;

h) Original ili ovjerena preslika domovnice za suprugu/a - ne stariji od šest mjeseci;

i) Kao i neki drugi dokaz kojim se dokazuje postojanje stvarne veze sa Bosnom i Hercegovinom (npr. dokaz o zaključenom braku sa državljankom Bosne i Hercegovine, domovnice Bosne i Hercegovine za suprugu i djecu, uvjerenje o kretanju, odnosno o prijavljenom prebivalištu/boravištu u Bosni i Hercegovini za suprugu i djecu, dokaz o zaposlenju u Bosni i Hercegovini, ZK izvadak kao dokaz o vlasništvu na nekretnini u Bosni i Hercegovini, ugovor o kupoprodaji nekretnine u Bosni i Hercegovini, dokaz da djeca pohađaju školu u Bosni i Hercegovini, i slično).

- Kod rješenja, koja po formi i sadržini izgledaju kao presude suda, sačinjavaju se opsežna obrazloženja, na četiri do šest strana, a radi obrazlaganja velikog broja provedenih dokaza, relevantnih za donošenje konkretnog rješenja, na zakonu utemeljenog.

- Promjena adrese osobe koja je predmet revizije i uopće nepostojanje relevantnih podataka o trenutačnoj adresi - mjestu stanovanja stranke, dovodi do toga da se podnesci (uglavnom pozivi za dostavu dokumentacije) upućeni tim osobama - strankama na adrese prema stanju spisa (u Bosni i Hercegovini ili u inozemstvu putem Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine), najčešće vraćaju kao neuručeni.

- Do listopada mjeseca 2010. godine nepostojanje izravnog pristupa evidencijama Agencije za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (IDDEEA), što je bitno usporavalo rad Odsjeka, te nedovoljno precizni ili čak i netočni podaci dostavljeni od strane IDDEEA-e putem akata, na zahtjev Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, odnosno Odsjeka.

- Svakodnevni prijem stranaka i punomoćnika, i telefonski kontakti sa istim, sa davanjem uputa za postupanje.

- U većini slučajeva stranke, ili njihovi punomoćnici, traže produženje rokova koji su naznačeni u aktima kojima Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine traži dostavu dokumentacije neophodne za vođenje postupka revizije, iz razloga što se isti nalaze u inozemstvu, ili je potrebno da dokumentaciju prikupljaju u državama kao što su npr. Palestina, Alžir, Tunis i sl.

- Dostavljanje neovjerenih preslika traženih dokumenata iz zemlje i inozemstva od strane stranaka i uopće djelimičnog nepostupanja stranaka po dostavljenim pozivima, zahtijeva ponovno traženje istih i dodano vrijeme.

- Akti kojima tražimo podatke iz krivične evidencije drugih zemalja, putem Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, moraju biti prevedeni (ovjeren prijevod) na službeni jezik te zemlje, npr. za Alžir je potrebno da akti budu prevedeni na francuski jezik, a budući da Ministarstvo ima prevoditelja samo za engleski jezik, angažiraju se ovlašteni sudski tumači za druge jezike.

- Sigurnosne provjere državnih službenika za dozvolu pristupa tajnim podacima koji nose oznaku „POVJERLJIVO“, „TAJNO“ i „VRLO TAJNO“, su okončane, ali državni službenici koji vode postupak revizije državljanstva su tek polovicom listopada 2011. godine dobili odgovarajuća rješenja o izdavanju sigurnosnih dozvola za pristup tajnim podacima, što je znatno usporavalo proces rada, s obzirom da je značajan broj osoba koja su predmet revizije, također predmet istrage Obavještajno sigurnosne Agencije (OSA-e), a akti kojima se dostavljaju informacije vezane uz te osobe imaju oznaku „POVJERLJIVO“. Isto tako, navedene osobe imaju prioritet prilikom vođenja postupka revizije državljanstva.

- Prikupljanje neophodnih podataka po službenoj dužnosti - čekanje odgovora dugo traje (npr. provjera državljanškog statusa putem veleposlanstva drugih zemalja, pribavljanje podataka iz krivičnih evidencija drugih zemalja putem Biroa za suradnju sa Interpolom, utvrđivanje identiteta putem nadležnog MUP-a, provjera krivične evidencije nadležnih MUP-a, razni upiti nadležnim MUP-a, OSA-i, itd.).

- U dužem vremenskom razdoblju koji tek slijedi, osnovano pretpostavljamo da će osobe nezadovoljne rješenjem o oduzimanju državljanstva od strane Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, podnositi tužbe Sudu Bosne i Hercegovine za poništavanje tih rješenja, tako da će biti potrebno dodano vrijeme, osim za pripremanje odgovora na tužbe, i za vođenje ponovnog postupka u slučaju uvažavanja tužbi od strane Suda Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu da je utvrđeni zakonski rok za završetak postupka revizije svih predmeta 1. ožujak 2012. godine, a cijeneći broj predmeta upravnog postupka za reviziju od 22997 i broj izvršitelja – stručnih savjetnika (tri) koji rade na tim predmetima, proizilazi da bi trebalo dnevno sačiniti oko 67 rješenja, i mjesečno oko 1352.

Napominjemo da smo detaljnom analizom rada na predmetima revizije državljanstva, a rukovodeći se normom rada sudija u općinskom/osnovnom sudu (14 sačinjenih rješenja mjesečno), te imajući u vidu broj izvršitelja u Odsjeku (tri), došli do konstatacije (procjene) da bi mjesečni broj sačinjenih rješenja iznosio oko 42, godišnji broj bi bio oko 462, desetogodišnji broj bi bio oko 4 620, dvadesetogodišnji broj bi iznosio oko 9 240 itd., iz čega proizilazi da bi rad Odsjeka na navedenom zadatku mogao potrajati nekoliko desetina godina.

Nadalje, s obzirom da je Ministarstvu predata sva arhiva i neriješeni spisi, od strane Državno povjerenstva za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljanana, ne postoji temelj za daljnje postojanje stavka (3) u članku 41a.

Zbog svega izloženog predlažemo da se ovaj Zakon usvoji na način kako je predloženo, alternativa-dodati: usvoji što je moguće prije, odnosno da se sukladno odredbama članka 126. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH („Službeni glasnik BiH“, br.33/06, 41/06, 81/06, 91/06 i 91/07) i članka 121. Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH („Službeni glasnik BiH“, br.33/06, 41/06 i 91/07) usvoji po skraćenom postupku.

III – Uskladenost propisa sa europskim zakonodavstvom

U mišljenju Direkcije za europske integracije na ovaj Prijedlog zakona je istaknuto da je analizom sekundarnih izvora prava Europske unije utvrđeno da materija koja se ovim Zakonom uređuje nije regulirana pravno obvezujućim aktima Europske unije.

IV – Obrazloženje pravnih rješenja

U članku 1. ovog Zakona, utvrđeno je da se stavka 4. članka 6. Zakona o državljanstvu BiH (u daljnjem tekstu: Zakon), mijenja na način da se precizira da dijete koje je rođeno u inozemstvu, a čiji je jedan roditelj bio državljanin BiH u trenutku njegovog rođenja, stječe državljanstvo BiH podrijetlom, pod uvjetom da do navršene 23. godine starosti podnese prijavu nadležnom tijelu u BiH.

Odredbama članka 2. stavka 1., utvrđeno je da se u članku 9. stavka 1. točka 2. mijenja i glasi: „da ima odobren stalni boravak na teritoriju BiH, najmanje tri godine prije podnošenja zahtjeva“, pa se na taj način boravak u BiH, kao uvjet za stjecanje državljanstva BiH naturalizacijom, sa ukupnih 13, smanjuje na ukupno osam godina.

Odredbama stavka 2., utvrđeno je da se u članku 9. stavka 1. točka 3. mijenja i glasi „, 3. da posjeduje zadovoljavajuće poznavanje pisma i jezika jednog od konstitutivnih naroda BiH“, pa se na ovaj način utvrđuje obveza poznavanja i jednog pisma u službenoj uporabi u BiH, pored poznavanja usmenog jezika.

Odredbama stavka 3., utvrđeno je da se iza toč. 6. dodaju nove toč. 7., 8., 9., 10. i 11., kojim je utvrđeno da stranac mora ispunjavati i sljedeće uvjete: da se protiv njega ne vodi kazneni postupak, osim ako se dokaz o ispunjavanju ovog uvjeta ne može razumno zahtijevati, da ne predstavlja prijetnje po sigurnost BiH, da ima osiguran stalni izvor prihoda za sopstveno izdržavanje, da je izmirio sve poreske, odnosno financijske obveze, te da potpiše izjavu da prihvata ustavni poredak BiH.

Ovi novi uvjeti se utvrđuju jer se u praksi naturalizacije događalo da državljanstvo BiH dobiju opasni kriminalci, ratni zločinci i teroristi, a neki su stjecanjem državljanstva BiH stekli i mogućnost izbjegavanja kaznenog postupka i izvršavanja zatvorskih kazni po već donijetim presudama. Također se želi spriječiti da steknu državljanstvo BiH osobe koje su izbjegle poreske i druge financijske obveze u drugoj državi, osobe nelojalne BiH, te osobe bez adekvatnih izvora prihoda, odnosno materijalnih mogućnosti za vlastito izdržavanje.

U novoj točki 7. riječi: „osim ako se dokaz o ispunjavanju ovog uvjeta ne može razumno zahtijevati“, dodane su na insistiranje predstavnika UNHCR-a, jer je uvažena argumentacija da apatridi i izbjeglice u nekim zemljama u kojima se ne poštuju osnovna ljudska prava, ne mogu pribaviti dokaz o ispunjavanju uvjeta da se protiv njih ne vodi kazneni postupak u postupku olakšane naturalizacije-novi članak 5., koji se odnosi na članak 11a. Nacrta zakona, a ima država u kojima su propisana kaznena djela za političko mišljenje i druge osnovne slobode i prava čovjeka koje se štite međunarodnim konvencijama (propisane i Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda).

Odredbama stavka 4., utvrđeno je da se u članku 9. doda nova stavka 2. kojom se utvrđuje da se strancu koji ispunjava sve naprijed navedene uvjete za naturalizaciju ista neće odobriti, ukoliko postoje osnovani razlozi za sumnju da bi ta osoba mogla ugroziti sigurnost, javni red i mir u BiH, te ako se procijeni da iz nekog drugog razloga ta osoba ugrožava interese BiH.

Dokaz da stranac ne predstavlja prijetnje po sigurnost BiH osigurava se sukladno odredbama članka 5. Zakona o obavještajno sigurnosnoj agenciji BiH („Službeni glasnik BiH“, br.12/04, 20/04, 56/06, 32/07 i 12/09).

Odredbama stavka 5., utvrđeno je da će se dokazi o ispunjavanju uvjeta iz članka 9. precizirati podzakonskim aktom Ministarstva, jer je potrebno izbjeći različita tumačenja uvjeta iz ovog članka od strane nadležnih tijela koja provode postupak naturalizacije i osigurati nediskriminaciju i smanjenje mogućnosti zlouporabe u provođenju postupka.

Odredbama članka 3. stavka 1. utvrđeno je da se u članku 10. stavka 1. točka 3. Zakona, mijenja i glasi: „Da ima odobren stalni boravak na teritoriju Bosne i Hercegovine“, pa je na taj način ukupni boravak za olakšanu naturalizaciju bračnog druga smanjen sa osam na pet godina, a odredbama stavka 2. utvrđena je nova točka 4. kojom se postavlja uvjet da podnositelj zahtjeva za olakšanu naturalizaciju (bračni drug državljanina BiH) ne predstavlja prijetnje po sigurnost BiH.

Odredbama članka 4., utvrđeno je da se riječi: „stalno boravi na teritoriju BiH“, zamjenjuju riječima: „ima odobren privremeni ili stalni boravak na teritoriju BiH“, pa je na taj način boravak u BiH, kao uvjet za naturalizaciju djetetu naturalizirane osobe ispunjen odmah nakon prijave boravka, sukladno Zakonu.

Odredbama članka 5. stavka 1., utvrđeno je da se iza članka 11. dodaje novi članak 11a., kojim se precizira da osoba bez državljanstva (apatrid, kome je petogodišnji boravak priznat sukladno članku 54. stavka 1. točka c) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu („Službeni glasnik BiH“, broj: 36/08)) i priznati izbjeglica (osoba kojoj je nadležno tijelo dodijelilo izbjeglički status nakon provođenja postupka određivanja statusa izbjeglice), imaju pravo da dobiju državljanstvo BiH na temelju zahtjeva, ako ispunjavaju uvjete iz članka 9., bez ispunjavanja uvjeta iz članka 9. stavka 1., toč. 2., 3., 6., 9. i 10., ako neprekidno borave na teritoriju BiH pet godina prije podnošenja zahtjeva, u statusu osoba bez državljanstva ili izbjeglice.

Odredbama stavka 2., utvrđeno je da djeca apatrida i izbjeglica imaju pravo da dobiju državljanstvo BiH pod uvjetima iz stavka 1., ako imaju status izbjeglice ili odobren privremeni boravak na teritoriju BiH, bez obzira na dužinu boravka.

Odredbama stavka 3., utvrđeno je da se za stjecanje državljanstva djeteta starijeg od 14 godina zahtijeva i njegov pristanak.

Odredbama članka 6., utvrđeno je da se iza članka 12. dodaje novi članak 12a., tako da se osobi kojoj je državljanstvo BiH prestalo odricanjem, otpustom ili po sili Zakona, omogućava da dobije državljanstvo BiH ako ispunjava uvjete iz članka 9., ako ima odobren privremeni boravak na teritoriju BiH u najmanje posljednju godinu prije podnošenja zahtjeva, ili stalni boravak. Na ovaj način omogućava se tim osobama da olakšano dobiju, odnosno vrate državljanstvo BiH, jer se radi o osobama koje nikad nisu prekinule učinkovitu vezu sa bivšom državom BiH, (obitelji u BiH, imanje u BiH, itd).

Prednje je veoma važno s obzirom da BiH, zbog odbijanja drugih država, nije zaključila ugovore o dvojnomo državljanstvu sa državama gdje živi i radi najveći broj naših građana (SR Njemačka, Republika Austrija, Kraljevina Danska, i dr.).

Odredbama članka 7., stavka 1., utvrđeno je da se u članku 16. točka a) briše, stavkom 2. da dosadašnje toč., b), c), d) i e), postaju toč. a), b), c) i d), a stavkom 3. da se brišu riječi iza članka 16. „Prestanak državljanstva BiH po sili zakona“, jer sukladno odluci Ustavnog suda BiH više ne postoji prestanak državljanstva BiH po sili zakona, te je zbog brisanja toč. a) uslijedila navedena prenumeracija ostalih točaka, kako je i utvrđeno tim stavom.

Odredbama članka 8. utvrđeno je da se čl. 17. i 18. osnovnog teksta Zakona brišu, jer je članak 17. navedenom Odlukom Ustavnog suda proglašen neustavnim, a članak 18. po svojoj suštini ima isti smisao gubitka državljanstva po sili Zakona stjecanjem državljanstva druge države, te ga također treba brisati kako je predloženo. Na ovaj način se otklanjaju, odnosno sprečavaju negativne posljedice odredaba ovih članaka za državljane BiH, koji su stekli, odnosno koji stječu državljanstvo druge države.

Odredbama članka 9. stavka 1., utvrđeno je da se iza riječi: „na zahtjev jednog roditelja, kojem je državljanstvo BiH prestalo odricanjem“, upisuju riječi: „uz suglasnost drugog roditelja koji je državljanin BiH, ili na zahtjev jednog roditelja kojem je državljanstvo BiH prestalo odricanjem“, te se na taj način daje mogućnost odricanja od državljanstva BiH djetetu čijem je jednom roditelju prestalo državljanstvo BiH odricanjem, a drugi je državljanin BiH, ako se on sa tim suglasi. Ovo je značajno s obzirom na interese djece u današnjim uvjetima života, gdje su im roditelji često i razvedeni, odnosno ne žive zajedno iz raznih razloga i na obvezu uvažavanja interesa djece u smislu Europske konvencije o pravima djeteta iz 1989. godine.

Odredbama stavka 2., utvrđeno je da se u stavku 3. članka 19. Zakona riječi: „dostavi obavijest“, zamjenjuju riječima: „pošalje rješenje“, a da se na kraju točka zamjenjuje zarezom i dodaju riječi: „ili kad joj se uruči rješenje o prestanku državljanstva BiH“, pa je na ovaj način utvrđeno kad državljanstvo BiH prestaje osobi koja se odriče državljanstva BiH putem DKP-a i osobi koja se državljanstva BiH odriče u sjedištu Ministarstva, što dosad nije bilo regulirano odredbama članka 19. Zakona.

Također na ovaj način usklađene su odredbe čl. 19. i 24. stavka 1. Zakona, koje govore o prestanku državljanstva BiH.

Odredbama članka 10., mijenja se članak 24., radi preciziranja da državljanstvo BiH, otpustom, odricanjem i oduzimanjem, prestaje danom dostavljanja rješenja osobi na koje se isto odnosi.

Stavkom 2., se precizira da za osobe koje se državljanstva BiH odriču putem DKP-a BiH u inozemstvu, slanjem rješenja, dostavljanje se smatra izvršenim. Odredbama ovog stavka omogućava se učinkovit postupak odricanja za državljane BiH u inozemstvu putem DKP-a BiH, pa oni čine izuzetak (*lex specialis*) u odnosu na odredbe ZUP-a, kojima je regulirano dostavljanje.

Odredbama stavka 3., utvrđeno je da danom objavljivanja rješenja o odricanju u Službenom glasniku BiH, prestaje državljanstvo osobama kojima nije poznato mjesto prebivališta, odnosno boravka, ili se ne može utvrditi.

Odredbama članka 11., utvrđeno je da se u članku 30. stavka 1. Zakona, iza broja „11“, dodaje broj: „11a“, iza broja „12“ broj „12a“, a veznik „i“ ispred broja „22“, zamjenjuje se zarezom i dodaje broj „38“ i na taj način se odluke o stjecanju državljanstva BiH po zahtjevima apatrida i priznatih izbjeglica, po zahtjevu osoba koje su se odrekle državljanstva BiH i po zahtjevima držaljana bivše SFRJ, sukladno navedenim odredbama, ostavljaju u nadležnost entitetima.

Odredbama stavka 2., utvrđeno je da se u stavku 2. članka 30. Zakona, iza broja „11“, dodaje broj: „11a“, iza broja „12“, broj „12a“, a veznik „i“ ispred broja „22“ zamjenjuje se zarezom i dodaje broj „38“, pa se na ovaj način nadležnost za odlučivanje u postupku olakšane naturalizacije po zahtjevima osoba iz čl. 11a. (apatridi i izbjeglice) i 12a. (osobe koje su se odrekle državljanstva BiH), daje nadležnim entitetskim tijelima i potvrđuje da odluke prema članku 38. Zakona, donose vlasti entiteta.

Odredbama članka 12. stavka 1., utvrđeno je da se u članku 31. stavka 1. Zakona veznik „i“ ispred broja „8“, zamjenjuje se zarezom i dodaje broj „38“, a riječi „i komunikacija“ se brišu, pa se na ovaj način ostavlja nadležnim entitetskim tijelima da odluke o stjecanju državljanstva BiH, na temelju odredaba ovog članka, donose samostalno, a raniji naziv: „Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija“, usklađuje sa nazivom ministarstva propisanim odredbama Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine.

Odredbama stavka 2., utvrđeno je da se u članku 31. stavka 2. Zakona, iza broja „11“, dodaje broj: „11a.“, iza broja „12“, dodaje broj „12a“, a riječi: „i komunikacija“ se brišu, na koji način se utvrđuje da rješenja o naturalizaciji izbjeglica i apatrida i naturalizaciji osoba koje su se odrekle državljanstva BiH, koja donose nadležna entitetska tijela, stupaju na snagu u roku od dva mjeseca nakon slanja Ministarstvu civilnih poslova BiH na suglasnost, ako Ministarstvo ne odredi da nisu ispunjeni uvjeti iz čl. 11a. i 12a., a riječi: „i komunikacija“ brisane su radi usklađivanja naziva ministarstva sa propisanim, kao naprijed.

Razlozi za preciziranje postupka, odnosno nadležnosti za odlučivanje na izloženi način postoje i u potrebi da se, između ostalih, precizira i postupak u donošenju rješenja o stjecanju državljanstva BiH na temelju članka 38. Zakona, naročito s obzirom na dosadašnju praksu.

Naime, s obzirom da odredbama čl. 30. i 31. Zakona nije precizno regulirano ko donosi odluke o stjecanju državljanstva na temelju članka 38. (bivši državljani SFRJ), Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS je, sukladno odredbama Zakona o državljanstvu Republike Srpske, iste donosilo i dostavljalo na suglasnost Ministarstvu civilnih poslova kao i odluke o naturalizaciji stranih državljana, a nadležna tijela Federacije BiH, sukladno odredbama Zakona o državljanstvu Federacije BiH, te odluke nisu dostavljali na suglasnost Ministarstvu civilnih poslova.

Odredbama članka 13. utvrđeno je da se u članku 33. stavka 1. točka 1. iza riječi „iz članka 30.“ dodaju riječi „st. 1. i 2.“, pa se na ovaj način utvrđuje da se rok od 60 dana za odlučivanje po urednim prijavama ne odnosi na odluke Vijeća ministara, što je i logično, s obzirom na pribavljanje dokaza po službenoj dužnosti u tim predmetima (dokazi o neprotjerivanju stranaca i dokazi da stranci ne predstavljaju prijetnje po sigurnost BiH). Također po prirodi stvari u ovim predmetima negativne odluke Vijeća ministara se ne obrazlažu (jer se, između ostalog, donose konsenzusom).

Odredbama članka 14. utvrđeno je da se iza članka „33.“ dodaju novi članci: 33a., 33b. i 33c. kojim se propisuje uspostava i vođenje evidencija iz područja državljanstva. Odredbama članka 33a. utvrđeno je da Ministarstvo civilnih poslova vodi evidencije o stjecanju državljanstva BiH na temelju međunarodnog sporazuma, evidencije osoba od naročite koristi za BiH iz članka 13. Zakona o državljanstvu BiH, evidencije osoba naturaliziranih između 6. travnja 1992. i 1. siječnja 2006. godine (revizija državljanstava naturaliziranih stranaca u BiH) i evidencije o prestanku državljanstva BiH odricanjem i oduzimanjem, a da nadležna tijela entiteta i Brčko distrikta BiH vode evidencije o naturalizaciji i o državljanstvu iz svoje nadležnosti, te da evidencije iz članaka 33a. i 33b. sadrže jedinstveni matični broj, ako je određen. Odredbama da evidencije iz članka 11. sadrže

JMB, daje se pravni temelj za mogućnost korištenja JMB-a u ovim evidencijama, u smislu odredaba Zakona o zaštiti osobnih podataka BiH. Jasno je da, ukoliko JMB nije određen, da se isti ne može unijeti u predmet evidencije, pa u tom slučaju ne postoji obveza sadržavanja JMB-a.

Odredbama članka 33b. propisano je da Ministarstvo civilnih poslova vodi evidencije o predmetima davanja svoje suglasnosti na rješenja entitetskih tijela o naturalizaciji stranaca i o predmetima naknadnog upisa u matične knjige rođenih osoba koje su stekle državljanstvo BiH sukladno članku 37. Zakona (državljeni RBiH).

Odredbama članka 33c. utvrđeno je da ministar Ministarstva civilnih poslova propisuje sadržaj i način vođenja evidencija iz čl. 33a. i 33b.

Odredbama članka 15. utvrđeno je da se u članku 35. stavka 1. točka na kraju zamjenjuje zarezom i dodaju riječi „odnosno knjigu državljana“ jer su se posebne knjige državljana BiH vodile po ranijim propisima a moraju se voditi i zbog mogućnosti promjene entitetskog državljanstva. U st. 2. i 3. utvrđeno je da se u članku 35. st. 3. i 5. riječi „i komunikacija“ brišu, pa se na ovaj način usklađuje naziv ministarstva sa propisanim, kao naprijed.

Odredbama članka 16. stavka 1. utvrđeno je da se u članku 38. stavka 2. Zakona, riječ: „stalno“ mijenja sa riječima „prebivalište ili“, a tekst iza riječi: „drugog entiteta“ se briše, jer su državljeni BiH, sukladno tada važećim Zakonom o prebivalištu i boravištu građana u oba entiteta mogli prijaviti prebivalište ili boravište. Brisanje navedenog teksta je potrebno, jer se nakon proteka više od decenije otkako se počeo primjenjivati važeći Zakon o državljanstvu BiH, zaključivanje međuentitetskog sporazuma o promjeni državljanstva entiteta po izboru pokazalo suvišnim.

Odredbama stavka 2., utvrđeno je da se u stavku 3. članka 38. Zakona, iza riječi: „prebivalište“, dodaju riječi: „ili boravište“, jer se na ovaj način želi državljanima bivše SFRJ, koji su sukladno tada važećim propisima prijavili boravište (često se boravište prijavljivalo zbog otežane odjave prebivališta-sigurnosni uvjeti, šikaniranje od strane nadležnih tijela i sl.) omogućiti olakšano stjecanje državljanstva BiH kao da su prijavili prebivalište.

Odredbama stavka 3., utvrđeno je da se u stavku 4. članka 38. Zakona, riječi: „i 31. prosinca 1998. godine“ mijenjaju riječima: „i 31. prosinca 2000. godine“, a iza riječi „prebivalište“ dodaju riječi „ili boravište“, a rečenica „pravo na odluku može se ostvariti u roku jedne godine od isteka navedenog trogodišnjeg razdoblja“ se briše, jer se želi osobama (državljanima bivše SFRJ) koje su, sukladno tada važećim Zakonom o prebivalištu i boravištu građana prijavile prebivalište ili boravište, omogućiti olakšano stjecanje državljanstva BiH, ako su prebivalište ili boravište prijavili do 31. prosinca 2000. godine, jer je Zakon o prebivalištu i boravištu državljana BiH donijet i stupio na snagu tek 2001. godine, a njegovim odredbama nije regulirano šta sa prijavljenim prebivalištem i boravkom po ranije važećim propisima, što također nije regulirano odredbama Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu koji je bio na snazi nakon 2000. godine.

Odredbama stavka 4. Nacrta zakona, utvrđeno je da se prebivalište djece, u smislu odredaba čl. 29. i 38. stav 1. Zakona, koja su bila malodobna i nisu imala prijavljeno prebivalište u BiH, utvrđuje na temelju prebivališta roditelja i drugim dokazima, te se na ovaj način omogućava mnogoj djeci, koja su bila malodobna i nisu imala prijavljeno prebivalište u vrijeme utvrđeno naprijed navedenim odredbama, da ostvare pravo na promjenu entitetskog državljanstva.

Odredbama članka 17. utvrđeno je da se članak 39. briše, jer je stavka 1. toga članka navedenom Odlukom Ustavnog suda proglašena neustavnom, pa se na ovaj način otklanjaju,

odnosno sprečavaju negativne posljedice odredaba tog članka za državljane BiH, koji su stekli, ili stječu, državljanstvo druge države.

Stavka 2. članka 39., kojim je propisano da će Vijeće ministara BiH predložiti Predsjedništvu BiH sklapanje bilateralnih sporazuma sa susjednim državama u roku od šest (6) mjeseci nakon stupanja na snagu ovog Zakona, također je potrebno brisati, jer je BiH zaključila ugovore o dvojnem državljanstvu sa Republikom Srbijom i Republikom Hrvatskom, a postupak zaključenja je u tijeku i sa Crnom Gorom.

Odredbama članka 18., utvrđeno je da se u članku 41a. st. 2. i 3. brišu, jer je potrebno produžiti rok za postupak revizije naturaliziranih državljana BiH, koji, prema odredbama stavka 2. tog članka ističe 1. ožujka 2012. godine, a arhiva i neriješeni spisi koji se odnose na reviziju statusa osoba iz članka 40. ovog Zakona, već su predati Ministarstvu, pa odredba stavka 3. članka 41a. više nema smisla.

Odredbama članka 19. u članku 43. riječi: „i komunikacija“ se brišu, radi usklađivanja naziva Ministarstva sa propisanim, kao naprijed.

Odredbama članka 20. utvrđeno je da će se postupci započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona nastaviti i okončati po njegovim odredbama koje su povoljnije za stranku i preciznije, odnosno lakše primjenjive od strane nadležnih tijela.

Odredbama članka 21. utvrđeno je da će Ministarstvo civilnih poslova donijeti podzakonske akte, koji su utvrđeni ovim Zakonom, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu istog, a tim aktima će biti precizirani uvjeti stjecanja državljanstva BiH i vođenja službenih evidencija.

Odredbama članka 22. utvrđeno je da se ustavnopravna povjerenstva ovlašćuju da zajednički utvrde prečišćen tekst Zakona, jer je do ove već bilo pet izmjena i dopuna Zakona.

Odredbama članka 23. utvrđeno je stupanje na snagu i objavljivanje Zakona.

V– Financijska sredstva

Za provedbu ovog Zakona u Proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza BiH, nije potrebno osigurati dodana financijska sredstva.

ЗА ИНТЕРНУ УПОТРЕБУ

“Службени гласник БиХ” бр. 4/97, 13/99,41/02,6/03, 14/03, 82/05, 43/09 и 76/09 – ПРЕЧИШЋЕН ТЕКСТ, на који је нанесен Нацрт закона о измјенама и допунама Закона о држављанству БиХ, тако што су одредбе Закона које се бришу, односно мијењају, подвучене, а одредбе којима се мијења и допуњава болдиране, укључујући и пренумерацију

На основу члана IV 4. а) Устава Босне и Херцеговине Парламентарна скупштине Босне и Херцеговине, на сједници Представничког дома одржаној 27. јула 1999.године и на сједници Дома народа одржаној 27. јула 1999. године, усвојила је

ЗАКОН

О ДРЖАВЉАНСТВУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

I ПОГЛАВЉЕ

Опште одредбе

Члан 1.

Овим законом се уређују услови за стицање и престанак држављанства Босне и Херцеговине (у даљем тексту: држављанство БиХ) у складу са Уставом Босне и Херцеговине.

Закони о држављанству које доносе ентитети морају бити у складу са Уставом Босне и Херцеговине и овим Законом.

Члан 2.

Сви држављани Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске (у даљем тексту: ентитети) су самим тим и држављани БиХ.

Промијена држављанства једног ентитета у држављанство другог ентитета нема утицаја на држављанство БиХ.

Члан 3.

Сви држављани БиХ уживају иста људска права и основне слободе као што је то одређено Уставом Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Устав) и уживаће заштиту ових права на читавој територији Босне и Херцеговине, под истим условима и без обзира на њихово ентитетско држављанство.

Члан 4.

Држављани БиХ могу имати држављанство друге државе, под условом да постоји билатерални споразум између БиХ и те државе којим се то питање уређује, а који је одобрила Парламентарна скупштина у складу са чланом IV 4. д) Устава.

II ПОГЛАВЉЕ

Стицање држављанства БиХ

Опћи принципи

Члан 5.

Држављанство БиХ у складу са одредбама овог Закона стиче се:

1. поријеклом;
2. рођењем на територији БиХ;
3. усвајањем;
4. путем натурализације;
5. путем међународног споразума.

Стицање држављанства поријеклом

Члан 6.

Дијете рођено након ступања на снагу Устава стиче држављанство БиХ поријеклом:

1. чија су оба родитеља били држављани БиХ у вријеме рођења дјетета, без обзира на мјесто његовог рођења;
2. чији је један родитељ био држављанин БиХ у вријеме рођења дјетета и дијете је рођено на територији БиХ;
3. чији је један родитељ био држављанин БиХ у вријеме дјететовог рођења, а дијете је рођено у иностранству, ако би оно иначе било без држављанства;

4. рођено у иностранству, а чији је један родитељ био држављанин БиХ у вријеме дјететовог рођења, под условом да до времена када напуни 23 године:

- буде регистровано у сврху евидентирања БиХ држављана код компетентних власти у БиХ у земљи или иностранству; или

- има стално мјесто боравка на територији БиХ.

4. Ако је рођено у иностранству, а чији је један родитељ био држављанин БиХ у вријеме дјететовог рођења, под условом да до времена кад наврши 23 године поднесе пријаву за евидентирање држављанства БиХ надлежном органу.

Стицање држављанства рођењем на територији БиХ

Члан 7.

1. Држављанство БиХ биће додијелено дјетету које је рођено или нађено на територији БиХ након ступања на снагу Устава и чија су оба родитеља непозната или непознатог држављанства или без држављанства, или ако је дијете без држављанства.

2. Под условима из става 1. овог члана дијете ће изгубити држављанство БиХ ако до доби од 14 година то дијете путем поријекла добије држављанство друге државе.

Усвојена дјеца

Члан 8.

Дијете млађе од 18 година које је у потпуности усвојио држављанин БиХ након ступања на снагу Устава стиче држављанство БиХ.

СТИЦАЊЕ ДРЖАВЉАНСТВА НАТУРАЛИЗАЦИЈОМ

Члан 9.

Странац који је поднио захтјев за стицање држављанства БиХ може стећи држављанство натурализацијом ако испуњава слиједеће услове:

1. да је напунио 18 година старости;

2. да има пријављено стално мјесто боравка на територији БиХ најмање 8 година прије подношења захтјева;

2. да има одобрен стални боравак на територији Босне и Херцеговине најмање три године прије подношења захтјева.

3. да познаје један од језика уставотворних народа БиХ;

3. да довољно познаје писмо и језик једног од конститутивних народа БиХ.

4. да му није изречена мјера безбједности протјеривања странаца из земље или заштитна мјера удаљивања странаца са територије БиХ од стране органа чији је легалитет успостављен Уставом и да је ова одлука још увијек на снази;

5. да није осуђиван на издржавање казне за кривична дјела са преомишљајем на дуже од три године у периоду од 8 година од подношења захтјева;

6. да се одрекну или на неки други начин изгубе своје раније држављанство након стицања БиХ држављанства, осим ако билатерални споразум из члана 14. не предвиђа другачије. Одрицање или губитак ранијег држављанства се неће захтијевати ако ово није дозвољено или се не може разумно захтијевати.

7. да се против њега не води кривични поступак, осим ако се доказ о испуњавању овог услова не може разумно захтијевати;

8. да не представља пријетње по безбједност Босне и Херцеговине;

9. да има обезбијеђен стални извор прихода у износу који омогућава егзистенцију или да је у стању да обезбиједи поуздан доказ о финансијским изворима за сопствено издржавање;

10. да је измирио све пореске или друге финансијске обавезе и

11. да потпише изјаву да прихвата правни систем и уставни поредак Босне и Херцеговине.

Натурализација се неће одобрити, чак ако подносилац захтјева испуњава опште услове за натурализацију, уколико постоје основани разлози за сумњу да би се одобрењем натурализације тој особи угрозила безбједност БиХ и јавни ред и мир, или уколико натурализација није у складу са интересима БиХ из неког другог разлога утврђеног на основу цјелокупне процјене стања подносиоца захтјева.

Стицање држављанства олакшаном натурализацијом

Члан 10.

Брачни друг држављанина БиХ - странац, може стећи држављанство БиХ под слиједећим условима:

1. да је брак трајао најмање пет година прије подношења захтјева и да још увијек траје у моменту подношења захтјева;

2. да се одрекне или на неки други начин изгуби своје раније држављанство након стицања БиХ држављанства, осим ако то није другачије ријешено билатералним споразумом из члана 14. Одустајање или престанак ранијег држављанства се не захтијева ако то није допуштено или се не може разумно захтијевати;

3. да има стално мјесто боравка у најмање посљедње три године на територији БиХ.

3. да има одобрен стални боравак на територији Босне и Херцеговине.

4. да не представља пријетње по безбједност Босне и Херцеговине.

Члан 11.

1. Дијете млађе од 18 година чији је један родитељ стекао држављанство Босне и Херцеговине има право да добије држављанство БиХ натурализацијом ако оно стално борави на територији БиХ има одобрен привремени или стални боравак на територији БиХ.

2. Родитељ који има држављанство БиХ може тражити стицање држављанства БиХ у име малолетног дјетета у складу са ставом 1. овог члана. Ако је дијете старије од 14 година, захтијева се његов пристанак.

Члан 11а.

1. Лице без држављанства и лице које има статус избјеглице може стећи држављанство БиХ, без испуњавања услова из члана 9. став 1. тач. 2., 3., 6., 9. и 10. само ако у статусу лица без држављанства или избјеглице има непрекидан боравак на територији БиХ у трајању од пет година прије подношења захтјева.

2. Малолетно дијете лица које је стекло држављанство Босне и Херцеговине на основу става 1. овог члана, има право да добије држављанство БиХ, без испуњавања услова из члана 9. став 1. тач. 1., 2., 3., 6., 9. и 10., ако има статус избјеглице или одобрен привремени боравак на територији БиХ, без обзира на дужину борвака.

3. Ако је дијете старије од 14 година, захтијева се његов престанак.

Члан 12.

Слиједећа лица имају право да добију држављанство БиХ на основу захтјева без испуњавања услова из члана 9. ст. 2 и 6.

1. емигранти који су се вратили у Босну и Херцеговину,
2. прва и друга генерација потомака лица наведених у ставу 1. које су се вратиле у Босну и Херцеговину.

Брачни друг лица наведеног у ставу 1. овог члана, има право на стицање држављанства БиХ на основу молбе без испуњавања захтјева из члана 9. став 2. уколико испуни услове члана 10. ст. 1. и 2.

Члан 12а.

Лице којем је држављанство БиХ, ради стицања или задржавања држављанства друге државе, престало одрицањем или отпустом, може поднијети захтјев за поновно стицање држављанства БиХ, ако испуњава услове из члана 9., осим услова из става 1. тач. 1., 2. и 6., само ако има одобрен привремени боравак најмање посљедњу годину на територији БиХ или одобрен стални боравак.

Члан 13.

Ако се у појединачним случајевима натурализација лица сматра од нарочите користи за Босну и Херцеговину, лице може стећи држављанство без испуњавања захтјева из члана 9. ст. 1., 2. и 6.

Члан 14.

У свим случајевима гдје овај закон прописује губитак ранијег држављанства особама које стичу БиХ држављанство, таквим особама ће бити дозвољено да и даље задрже држављанство раније државе гдје год је то омогућено билатералним споразумом између БиХ и те државе који је одобрила Парламентарна скупштина у складу са чланом ИВ 4. д) Устава Босне и Херцеговине.

III - ПОГЛАВЉЕ

Престанак БиХ држављанства

Члан 15.

Држављанство се не може изгубити ако би особа која је у питању тиме остала без држављанства (апатрид), осим у случају утврђеним чланом 23. став 1.

Члан 16.

Држављанство Босне и Херцеговине престаје:

- а) по сили закона,

б)а) одрицањем,

ц)б) отпустом,

д)ц) одузимањем,

е)д) међународним споразумом.

Престанак држављанства по сили закона

Члан 17.

Држављанство БиХ губи се добровољним стицањем другог држављанства, уколико се не одређује другачије билатералним споразумом закљученим између БиХ и те државе који је одобрила Парламентарана скупштина у складу са чланом IV 4. д) Устава.

Члан 18.

Држављанство БиХ престаје дјетету ако након потпуног усвајања стекне држављанство друге државе.

Одрицање

Члан 19.

Члан 17.

1. Грађанин који је напунио 18 година, који живи у иностранству и има држављанство друге државе, или му је загарантовано стицање држављанства друге државе, има право да се одрекне БиХ држављанства.

2. Дјетету које живи у иностранству и има држављанство друге државе или му је исто загарантовано престаје држављанство БиХ одрицањем на захтјев оба родитеља којима је држављанство БиХ престало одрицањем, или на захтјев једног родитеља којем је држављанство престало одрицањем уз сагласност другог родитеља који је држављанин БиХ, или на захтјев једног родитеља којем је држављанство БиХ престало одрицањем, ако је други родитељ мртав или је изгубио родитељско право или је странац или особа без држављанства или на захтјев усвојоца ако му је престало држављанство БиХ одрицањем и однос између усвојоца и усвојеног дјетета је однос потпуног усвојења. Ако је дијете старије од 14 година, захтијева се његов пристанак.

3. У случајевима из ст. 1. и 2. овог члана, држављанство БиХ престаје лицу када надлежни орган утврди да су испуњени потребни услови из ст. 1. и 2. овог члана и странци достави обавијест пошаше рјешење о томе, или кад јој се уручи рјешење о престанку држављанства БиХ.

Члан 20.

Члан 18.

Одлука о одрицању може бити поништена на захтјев особе која је у питању, а која је напустила БиХ, ако та особа није стекла странско држављанство у временском периоду од једне године од дана кад је изгубила држављанство БиХ одрицањем.

Отпуст

Члан 21.

Члан 19.

Отпуст из БиХ држављанства може бити одобрен на основу захтјева лицу које живи на територији БиХ, које испуњава слиједеће услове:

1. да има 18 година;
2. да се против њега не води кривични поступак због учињеног кривичног дјела које се гони по службеној дужности, или ако је осуђен на казну затвора у БиХ, да ту казну издржава;
3. да је измирио све нужне доприносе, порезе или друге законске обавезе плаћања утврђене правноснажним одлукама надлежних органа;
4. да је стекао или му је гарантовано држављанство друге државе;
5. да је испунио своје војне обавезе.

Члан 22.

Члан 20.

Дјетету млађем од 18 година које је стекло, или којем је загарантовано стицање држављанства друге државе, и које још увијек живи на територији БиХ, престаје држављанство БиХ отпустом на захтјев:

1. оба родитеља чије је држављанство БиХ престало отпустом;
2. једног родитеља чије је држављанство БиХ изгубљено отпустом, ако други родитељ није жив, или су му одузета родитељска права, или је странац или особа без држављанства;
3. једног родитеља, који извршава родитељске дужности и чије БиХ држављанство је изгубљено отпустом а други родитељ, који је држављанин БиХ, се слаже;
4. усвојитеља ако му је држављанство БиХ престало отпустом, а однос између усвојитеља и усвојеног дјетета представља однос потпуног усвојења.

Ако је дијете старије од 14 година, у ст. 1., 2. и 3. захтјева се његов пристанак.

Одузимање

Члан 23.

Члан 21.

Држављанство БиХ може бити одузето у сlijедећим случајевима:

1. ако је држављанство Босне и Херцеговине стечено помоћу преваре, лажних информација или скривањем било које релевантне чињенице која се може односити на подносиоца захтјева,
2. кад држављанин БиХ врши добровољну службу у страним војним снагама упркос правне забране такве службе,
3. кад је држављанство БиХ стечено након ступања на снагу овог закона, без испуњења услова из чл. 9. и 10.
4. када је држављанин осуђен у или ван подручја Босне и Херцеговине правоснажном пресудом, ради предузимања радњи којима се нарушавају уставни поредак и сигурност БиХ, или када је осуђен ради чланства у организацији која предузима такве радње, под условом да такве радње озбиљно штете виталним интересима БиХ.
5. када је држављанин осуђен у или ван подручја Босне и Херцеговине правоснажном пресудом за кривично дијело које укључује кријумчарење ватреног оружја, експлозива, радиоактивног материјала или наркотичких средстава и психогених супстанци; или илегални превоз и трговину материјалима и опремом за производњу оружја или других средстава масовног уништења; или илегални улазак у БиХ, останак или изласак из БиХ појединаца или група; или организира или учествује у трговини људима, под условом да такве радње озбиљно штете виталним интересима БиХ.
6. када је држављанин осуђен у или ван подручја Босне и Херцеговине правоснажном пресудом за кривично дјело које произлази из активности које се разликују од оних из тач. 4. и 5. овог члана, а које озбиљно штете виталним интересима БиХ.

Датум престанка

Члан 24.

Члан 22.

1. Држављанство БиХ престаје отпустом, одрицањем или одузимањем са даном слања обавијести рјешења особи на коју се правна одлука односи., или достављањем рјешења о престанку држављанства БиХ.

2. Ако мјесто пребивања такве особе није познато или не може бити потврђено, БиХ држављанство престаје даном објављивања рјешења у службеном гласилу БиХ.

3. Обавијест Рјешење ће се објавити у службеним гласилима ентитета.

4. Држављанство БиХ престаје чл. 17. и 18. овог закона на дан када особа која је у питању стекне држављанство друге државе.

„Држављанство БиХ престаје отпустом, одрицањем или одузимањем, даном достављања рјешења о престанку држављанства БиХ лицу на које се исто односи.

Лицу које се држављанства БиХ одриче путем ДКП-а БиХ у иностранству, даном слања рјешења, достављање се сматра извршеним.

Ако мјесто пребивања тог лица није познато, или не може бити потврђено, БиХ држављанство престаје даном објављивања рјешења у Службеном гласнику БиХ.“

IV - ПОГЛАВЉЕ

Односи између држављанства БиХ и држављанства ентитета

Члан 25.

Члан 23.

За лица која имају БиХ држављанство у складу са чл. 6., 7. и 8. сматра се да већ имају држављанство једног од ентитета.

Члан 26.

Члан 24.

Све одлуке о стицању и престанку држављанства које доносе ентитети или Босна и Херцеговина се морају донијети у складу са чл. 30. и 31. или са прелазним одредбама Поглавља VII овог закона

Члан 27.

Члан 25.

Лице које изгуби држављанство једног Ентитета, а не стекне држављанство другог ентитета губи држављанство БиХ. Лице које изгуби држављанство БиХ истовремено губи и држављанство ентитета.

Члан 28.

Члан 26.

1. Дијете које БиХ држављанство стиче поријеклом или потпуним усвојењем, у складу са чланом 8., стиче држављанство ентитета родитеља или усвојитеља који посједује БиХ држављанство.

2. Ако родитељи или усвојитељи имају држављанства различитих ентитета, дијете ће:

а. стећи држављанство ентитета у којем је рођено, и

б. ако је рођено у иностранству, дијете ће:

и. стећи држављанство ентитета како је то договорено међу родитељима, или

ии. ако договор није постигнут, дијете ће стећи:

- у случају стицања поријеклом, држављанство ентитета родитеља који је у дипломатско-конзуларном представништву Босне и Херцеговине уписао дијете у матичну књигу рођених, или

- у случају стицања потпуним усвајањем, држављанство ентитета у којем има пребивалиште у БиХ, или ако мјесто пребивалишта не постоји, држављанство ентитета родитеља који је поднио молбу за уписивање дјетета.

3. Дијете које стиче БиХ држављанство према члану 7. стиче држављанство ентитета у којем је рођено или нађено.

Члан 29.

Члан 27.

Након промјене мјеста пребивалишта са територије једног ентитета на територију другог ентитета, држављанство ентитета се такође мијења ако то особа жели, под условом да до промјене дође након што овај закон ступи на снагу.

Члан 29а.

Члан 27а.

1. Држављанин БиХ који има пријављено пребивалиште у Брчко Дистрикту БиХ, а који има држављанство једног од ентитета, остаје држављанин тог ентитета, осим ако на свој захтјев не промијени своје ентитетско држављанство.

2. Држављанин БиХ који има пријављено пребивалиште у Брчко Дистрикту БиХ, а који нема изјављено ентитетско држављанство, има право да изабере своје ентитетско држављанство.

3. Лица са пребивалиштем у Брчко Дистрикту БиХ која стичу држављанство БиХ натурализацијом, бирају своје ентитетско држављанство.

V - ПОГЛАВЉЕ

Процедура

Члан 30.

Члан 28.

1. Одлуке о стицању или престанку држављанства БиХ доноси Министарство цивилних послова БиХ, осим одлука из чл. 6., 7., 8., 9., 10., 11., **11а.**, 12., **12а.**, 13., 21. и, 22. **и 38.**

2. Одлуке према чл. 6., 7., 8., 9., 10., 11., **11а.**, 12., **12а.**, 21. и , 22. **и 38.** доносе компетентне власти ентитета.

3. Одлуке према члану 13. доноси консензусом Вијеће министара БиХ.

Члан 31.

Члан 29.

1. Одлуке из члана 30., став 2., изузев одлука донесених у складу са чланом 6., 7. и 8. и 38., морају се послати Министарству цивилних послова и комуникација БиХ у року од три седмице од датума доношења одлуке.

2. Одлука компетентне власти ентитета ступа на снагу два мјесеца након слања Министарству цивилних послова и комуникација БиХ, уколико Министарство не одреди да нису испуњени услови из чл. 9., 10., 11., 11а., 12., 12а., 21. и 22. У том случају надлежни морају упутити случај компетентној власти ентитета ради поновног разматрања. Одлуке донесене према чл. 6., 7. и 8. ступају на снагу након регистрације од стране надлежног органа.

3. Ако након поновног разматрања, остане спор између компетентних власти ентитета и БиХ, онда се случај мора упутити Уставном суду у складу са чланом VI 3. Устав БиХ на коначну одлуку.

Члан 32.

Члан 30.

Молба за стицање, одрицање или отпуст из држављанства БиХ мора се непосредно поднијети властима наведеним у члану 30., или ако подносилац живи у иностранству, путем дипломатско-конзуларног представништва БиХ.

Члан 33.

Члан 31.

1. Надлежни органи из члана 30. ст 1. и 2. морају ријешити молбу у периоду од 60 дана од примања уредне пријаве. Одлуке о одбијању пријаве за стицање или отпуст или одлуке да се одузме држављанство, морају садржавати разлоге у писаној форми.

2. Заинтересована лица могу покренути управни спор против одлуке из претходног става.

Члан 33а.

Члан 31а.

Министарство цивилних послова БиХ води сљедеће евиденције о држављанству БиХ:

а) Евиденцију о стицању држављанства БиХ:

1. на основу међународног споразума;
2. лица од нарочите користи за БиХ из члана 13. Закона;
3. лица натурализованих између 06. априла 1992. до 01. јануара 2006. Године.

б) Евиденцију о престанку држављанства БиХ:

1. одрицањем;
2. одузимањем и
3. по сили Закона.

Надлежни органи ентитета и органи Брчко Дистрикта БиХ воде евиденције о натурализацији и држављанству из своје надлежности.

Евиденције из овог члана и евиденције из члана 33б. садрже јединствени матични број.

Члан 33б.

Члан 31б.

Министарство цивилних послова води евиденције о предметима давања своје сагласности на рјешења надлежних ентитеских органа о натурализацији страних држављана и о предметима накнадног уписа у матичне књиге рођених лица која су стекла држављанство РБиХ у складу са Законом о држављанству Републике Босне и Херцеговине.

Члан 33ц.

Члан 31ц.

Министар цивилних послова БиХ прописује садржај и начин вођења евиденција из чл. 33а. и 33б. 31а. и 31б.

VI - ПОГЛАВЉЕ

Доказивање БиХ држављанства

Члан 34.

Члан 32.

Држављанство БиХ и држављанство ентитета доказује се увјерењем о држављанству БиХ и увјерењем о држављанству ентитета или пасошем Босне и Херцеговине.

Члан 35.

Члан 33.

1. Увјерење о држављанству БиХ и држављанству ентитета издаје орган који води матичну књигу рођених, односно књигу држављана.

2. Држављанство се уписује у матичну књигу рођених без посебне одлуке када се утврди да то лице испуњава услове стицања према чл. 6., 7. и 8.

3. У случају да органи власти из става 1. овог члана без основе одбију да издају увјерење о држављанству БиХ, Ресорно министарство ентитета или Министарство цивилних послова и комуникација БиХ издају увјерење о држављанству лицу о коме је ријеч на основу документованих података које посједује Министарство цивилних послова и комуникација и надлежни орган ентитета или орган у Брчко Дистрикту БиХ, у оквиру својих надлежности. У случају спора између надлежних органа ентитета и БиХ, предмет се упућује Уставном суду у складу са чланом IV 3. Устава БиХ.

4. Када су документовани подаци који се односе на држављанство недоступни или их држављани Босне и Херцеговине не могу прибавити у разумном временском периоду, надлежни органи поменути у претходном ставу дозволиће таквим лицима да прибаве ове податке на други начин, укључујући и изјаве дате од стране тих лица или за њих.

5. Компетентни органи у ентитетима и орган у Брчко Дистрикту БиХ ће, у појединачним случајевима, доставити Министарству за цивилне послове и комуникације ..тражене информације из евиденције поменуте у ставу 1.

Члан 36.

Члан 34.

1. Увјерење о држављанству се издаје на обрасцу који садржи слиједеће елементе:

1. назив "Босна и Херцеговина" и назив ентитета,
2. назив органа власти из члана 35. који је издао ово увјерење,
3. "Увјерење о БиХ држављанству",
4. назнаке о припадајућем држављанству ентитета,
5. име и презиме особе којој је увјерење издато, име једног родитеља и његово држављанство, датум и мјесто рођења,
6. докази на основу којих је увјерење издато,
7. датум и мјесто издавања, печат надлежног органа и потпис одговорне особе.

2. Министарство цивилних послова БиХ одређује облик обрасца из претходног става овог члана.

VII - ПОГЛАВЉЕ

Прелазне и завршне одредбе

Члан 37.

Члан 35.

Сва лица која су била држављани Републике Босне и Херцеговине непосредно прије ступања на снагу Устава, укључујући и сва лица која су била држављани Р БиХ до 6. априла 1992. године, су држављани Босне и Херцеговине, док ће се држављанство лица натурализованих у периоду од 6. априла 1992. до 01. јануара 2006. године одредити у складу са чл. 40. и 41.

Члан 38.

Члан 36.

1. Сва лица која су држављани БиХ у складу са овим законом и која су на дан 6. априла 1992. године била настањена на територији која сада припада једном од ентитета се сматрају

држављанима тог ентитета, изузев ако немају стално пребивалиште у другом ентитету, у којем случају се сматрају држављанима тога ентитета.

2. Сва лица која су држављани БиХ у складу с овим законом и која живе у иностранству на дан кад овај закон ступа на снагу сматрају се држављанима ентитета у којем су имала **стално пребивалиште или боравиште** прије 6. априла 1992. године, уколико се стално не настане у другом ентитету или изабере држављанство другог ентитета. Услови и процедура за промјену држављанства ентитета по избору уредиће се споразумом између ентитета који ће се унијети у ентитетске законе о држављанству. Право на избор се може остварити само у року од 9 мјесеци од дана закључивања споменутог међуентитетског споразума.

3. Сва лица која су била држављани бивше СФРЈ и која су се у времену између 6. априла 1992. године и ступања на снагу овог закона стално настанила на територији једног од ентитета и која на тој територији имају непрекидно пребивалиште **или боравиште** у трајању од двије године након ступања на снагу овог закона, након подношења захтјева добиће и држављанство тог ентитета и Босне и Херцеговине.

4. Сва лица која су била држављани бивше СФРЈ и која у времену између дана ступања на снагу овог закона и 31. децембра 1998. године и 31. децембра 2000. године се стално настане на територији једног од ентитета и која на тој територији имају непрекидно пребивалиште **или боравиште** у трајању од три године, након подношења захтјева добиће држављанство тог ентитета и Босне и Херцеговине. Право на одлуку може се остварити у року једне године од истека наведеног трогодишњег периода.

5. Пребивалиште дјецe, у смислу одредаба чл. 29. и 38. став 1. Закона, која су била малољетна и нису имала пријављено пребивалиште, утврђује се на основу пребивалишта родитеља и другим доказима.

Члан 39.

1. Сва лица која су прије ступања на снагу овог закона добровољно стекла друго држављанство губе држављанство БиХ, уколико се за **15 година** од дана ступања на снагу овог закона, не одрекну другог држављанства, осим ако није другачије одређено билатералним споразумом, односно споразумима. Одрицање држављанства се не тражи ако то није дозвољено или се не може разумно захтијевати.

2. Вијеће министара Босне и Херцеговине ће предложити Предсједништву склапање билатералних споразума из става 1. са сусједним земљама у року од шест мјесеци након ступања на снагу овог закона.

Члан 40.

Члан 37.

Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство), дужно је да, у складу са овим Законом, спроведе ревизију статуса лица натурализованих последице 06. априла 1992. године, а прије 01.01.2006. године.

Члан 41.

Члан 38.

1. Министарство разматра статус лица која су стекла држављанство натурализацијом, а која претходно нису имала додијељен јединствени матични број (ЈМБ), или којима је на

територији Босне и Херцеговине додијељен нови јединствени матични број (ЈМБ) држављана БиХ, у периоду послје 6. априла 1992. године, а прије 1. јануара 2006. године. С тим циљем, Министарство разматра информације које пружају лица о којима се ради, као и информације прикупљене по службеној дужности

2. На захтјев Министарства, лица о којима се ради и надлежни органи у Босни и Херцеговини, морају му доставити све потребне информације у року који Министарство одреди.

3. Ако се лице о коме се ради не повинује захтјеву за доставом информација из става 2., Министарство му може одузети држављанство.

4. Ако лице тиме не остаје без држављанства, Министарство може својом одлуком одузети држављанство БиХ у слиједећим случајевима:

а) ако прописи који су били на снази на подручју Босне и Херцеговине у вријеме натурализације нису били примијењени, или

б) ако је држављанство БиХ било стечено преварним понашањем, лажним информацијама или прикривањем било које релевантне чињенице ако се такво понашање може приписати лицу о којем се ради, или

ц) у случају непостојања стварне везе између Босне и Херцеговине и држављанина који уобичајено не борави у Босни и Херцеговини, или

д) у ком било случају из члана 23. алинеја 2., 3., 4., 5. и 6. овог закона.

5. Доказ да непостоји стварна веза из става 4. тачке ц) овог члана може бити посебно непријављивање пребивалишта укључујући и адресу становања у Босни и Херцеговини или неподношење захтјева за издавање личне карте држављана БиХ у складу са прописима о пријављивању, пребивалишту и боравишту, те о личној карти држављана БиХ.

6. Држављанство БиХ неће се одузети из става 4. тачке а) овог члана уколико особа о којој се ради испуни услове за натурализацију или олакшаном натурализацијом према овом закону до тренутка када Министарство доноси одлуку и ако је јасно да особа о којој се ради није била свјесна да прописи нису били примијењени, нити се упустила у понашање које би оправдало одузимање држављанства према овом закону, није је свјесно прикрила какву релевантну чињеницу. Релевантна чињеница је посебно она чињеница која је супротна прописима о статусу лица у Босни и Херцеговини.

7. Држављанство БиХ престаје даном достављања одлуке Министарства о његовом одузимању. Ако адреса становања или мјесто пребивалишта тог лица нсу познати или немогу утврдити, држављанство БиХ престаје даном објављивања обавјештења о одлуци Министарства у „Службеном гласнику БиХ“.

8. У ревизију издатих држављанстава, немогу бити укључени запосленици Министарства, који су на било који начин раније били укључени у процес издавања држављанстава која су предмет ревизије.

Члан 41а.

Члан 38а.

Без обзира на чл. 23. и 41. овог закона, у случајевима када је истом лицу додјељено држављанство више пута по различитим основама, Министарство ће закључком објединити поступак ревизије те донијети јединствену одлуку о статусу натурализованог држављанина.

Министарство је дужно да заврши поступак ревизије и утврђивања статуса натурализованих држављана у складу са Законом, најкасније до 1. марта 2012. године.

Сва архива и неријешени списи, који се односе на ревизију статуса лица из члана 40. овог Закона, биће предати Министарству.

Члан 42.

Члан 39.

Сви закони и прописи донесени на основу њих, а који регулишу питања држављанства БиХ престају важити на дан ступања на снагу овог закона.

Члан 43.

Члан 40.

Министарство цивилних послова и комуникација Босне и Херцеговине ће донијети или ускладити прописе за спровођење овог закона у року од 45 дана након ступања на снагу овог закона. Надлежни органи ентитета ће најкасније 45 дана након тога донијети прописе о држављанству који ће бити усклађени са овим законом.

Члан 44.

Члан 41.

Поступци започети прије ступања на снагу овог Закона, наставиће се и окончати по одредбама овог Закона.

Члан 42.

Министарство цивилних послова БиХ донијеће подзаконске акте утврђене овим Законом, у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог Закона.

Члан 43.

Овлашћују се Уставноправна комисија Представничког дома и Уставноправна комисија Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине да заједнички утврде пречишћени текст Закона о држављанству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 и 76/09).

Члан 44.

Овај закон ступа на снагу осам дана након дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а објавит ће се и у службеним гласилима ентитета.

ПС БиХ број 24/99
27. јула 1999. године
Сарајево

Предсједавајући
Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ
др. **Изет Жигић**, с. р.

Предсједавајући
Представничког дома
Парламентарне скупштине БиХ
мр. **Мирко Бањац**, с. р.

"Službeni glasnik BiH"
br. 99/11

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 9/11**, rješavajući zahtjev **Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine**, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 63. stav 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05, 64/08 i 51/09), u sastavu:

Miodrag Simović, predsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Constance Grewe, potpredsjednica

Seada Palavrić, potpredsjednica

Tudor Pantiru, sudija

Mato Tadić, sudija

Mirsad Ćeman, sudija

Margarita Caca-Nikolovska, sutkinja

Zlatko M. Knežević, sudija

na sjednici održanoj 23. septembra 2011. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se zahtjev **Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine.**

Utvrđuje se da član 17. i član 39. stav 1. Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03,

82/05, 43/09 i 76/09) nisu u skladu sa članom I/7.b) i d) Ustava Bosne i Hercegovine.

U skladu sa članom 63. stav 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, nalaže se Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine da najkasnije u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja ove odluke uskladi član 17. i član 39. stav 1. Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 i 76/09) sa članom I/7.b) i d) Ustava Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine da, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku iz prethodnog stava obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i u „Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine“.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Bakir Izetbegović, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva), podnio je 25. maja 2011. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 i 76/09)-(u daljnjem tekstu: Zakon o državljanstvu).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda, od Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Predstavnički dom) i Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom naroda) zatraženo je 3. juna 2011. godine da dostave odgovore na zahtjev.

3. Predstavnički dom je 22. jula 2011. godine Ustavnom sudu dostavio mišljenje o zahtjevu za ocjenu ustavnosti čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu, a Dom naroda je svoje mišljenje dostavio 29. jula 2011. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, mišljenja Predstavničkog doma i Doma naroda su dostavljena podnosiocu zahtjeva 23. jula 2011. godine.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

5. Podnosilac zahtjeva smatra da odredbe čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu nisu u saglasnosti sa članom I/7. Ustava Bosne i Hercegovine, članom II/4. u vezi sa članom II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine, članom 14. u vezi sa članom 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

6. Podnosilac zahtjeva je naveo da je, u odnosu na ustavne garancije iz člana I/7. Ustava Bosne i Hercegovine, jasna intencija ustavotvorca da se omogući zaštita stečenog državljanstva Bosne i Hercegovine, kako je to utvrđeno u članu I/7.b) u kojem se izričito navodi da nijedno lice ne može biti arbitramo lišeno državljanstva Bosne i Hercegovine ili državljanstva entiteta, ili na drugi način ostavljeno bez državljanstva. Također je istakao da je istim članom dalje zagantirano da niko ne može biti lišen državljanstva Bosne i Hercegovine ili entiteta prema bilo kojem osnovu kao što su spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili bilo koji drugi status. Navedena ustavna odredba, kako je naglasio podnosilac zahtjeva, zabranjuje lišavanje stečenog državljanstva Bosne i Hercegovine, uključujući zabranu diskriminacije prema bilo kom osnovu, te uključujući korištenje pojma «bilo koji drugi status». U konkretnom slučaju navedeni pojam mora i može jedino biti posmatran u svjetlu činjenice da postoji drugo državljanstvo i evidentno različit status koji imaju državljani Bosne i Hercegovine koji žive u susjednim državama od onih koji žive u državama koje nisu susjedi Bosne i Hercegovine. Pojam «bilo kojeg drugog statusa», kako dalje navodi podnosilac zahtjeva, može biti posmatran i u odnosu na državljane Bosne i Hercegovine koji žive u Bosni i Hercegovini, a stekli su državljanstvo druge države koja nije susjed Bosne i Hercegovine.

7. Podnosilac zahtjeva je istakao da član I/7.d) Ustava Bosne i Hercegovine utvrđuje da «državljeni Bosne i Hercegovine mogu imati državljanstvo druge države pod uvjetom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te države kojim se to pitanje uređuje, a koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV stav 4. tačka (d)». Drugim riječima, kako je dalje istaknuto, ova odredba ne utvrđuje mogućnost lišavanja državljanstva Bosne i Hercegovine u slučaju stjecanja drugog državljanstva, već upravo suprotno. Podnosilac zahtjeva ističe da, polazeći od neprikosновенosti stečenog državljanstva Bosne i Hercegovine, kako je to utvrđeno u članu I/7.b), moguće je ograničiti mogućnost stjecanja drugog državljanstva, osim originalnog državljanstva Bosne i Hercegovine, a nikako odredbu člana I/7.d) shvatiti kao mogućnost za lišavanje državljanstva Bosne i Hercegovine u slučaju stjecanja drugog državljanstva, jer se ova odredba mora posmatrati u kontekstu odredbe člana I/7.b) i ne može se odvojeno posmatrati i na taj način zanemariti imperativna norma člana I/7.b) Ustava Bosne i Hercegovine. Mogućnost lišavanja državljanstva Bosne i Hercegovine, u skladu sa tekstom odredbe člana I/7, eventualno bi se mogla primijeniti na oduzimanje naknadno stečenog državljanstva Bosne i Hercegovine u slučaju kada ne postoji bilateralni sporazum, to jeste slično kao pri stjecanju građanskih prava u kojima postoje originarni i derivativni način stjecanja tih prava. Primjenom ovih principa na konkretan slučaj, kako navodi podnosilac zahtjeva, da se zaključiti da je moguće oduzeti samo državljanstvo stečeno na «derivativni» način ukoliko ne postoji bilateralni sporazum, a ni u kom slučaju, primjenom člana I/7.b) koji to izričito zabranjuje, oduzeti državljanstvo stečeno na originarni način, dakle, osnovno (originalno) državljanstvo ili prvostečeno državljanstvo Bosne i Hercegovine.

8. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, shodno navedenom, osporene odredbe Zakona o državljanstvu su suprotne članu I/7. Ustava Bosne i Hercegovine, jer na arbitraran način omogućavaju lišavanje državljanstva Bosne i Hercegovine suprotno ustavnim garancijama. Navedene ustavne garancije mogu biti shvaćene jedino na način da Ustav Bosne i Hercegovine polazi od jasnog stava u pogledu zaštite svojih državljana, a da je moguće ograničiti druga prava kao što je pravo na stjecanje drugog državljanstva i uvjetovati stjecanje drugog državljanstva postojanjem bilateralnog sporazuma. Svako suprotno razumijevanje ovog člana bi dovelo do kršenja ustavnih prava državljana Bosne i Hercegovine. Zbog svega navedenog, podnosilac zahtjeva smatra da osporeni članovi Zakona o državljanstvu koji, suprotno Ustavu Bosne i Hercegovine, predviđaju mogućnost lišavanja državljanstva Bosne i Hercegovine na protivustavan način krše član I/7.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

9. Podnosilac zahtjeva je, dalje, naveo da osporeni članovi Zakona o državljanstvu definiraju najmanje dvije vrste djelovanja države u odnosu na pojedince kada je u pitanju državljanstvo. Prva

situacija se odnosi na lica koja mogu zadržati dvojno državljanstvo u slučaju kada postoji bilateralni sporazum između Bosne i Hercegovine i druge države (uglavnom se radi o državama susjedima). Druga situacija se odnosi na lica koja, u skladu sa čl. 17. i 39, ne bi mogla zadržati državljanstvo Bosne i Hercegovine, odnosno status državljanina Bosne i Hercegovine bi im bio oduzet po sili zakona i pored volje da se zadrži originalno državljanstvo, to jeste državljanstvo Bosne i Hercegovine. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, ovakvim zakonskim rješenjima se vjerovatno pretpostavilo da lica koja su stekla druga državljanstva gube interes za zadržavanje originalnog državljanstva, što je potpuno pogrešna i proizvoljna pretpostavka s obzirom na općepoznato protivljenje ove grupe lica da ostanu bez originalnog državljanstva Bosne i Hercegovine.

10. S druge strane, kako navodi podnosilac zahtjeva, vlasti Bosne i Hercegovine nisu, u skladu s jasno izraženim interesom svojih građana, otpočele aktivnosti na sklapanju bilateralnih sporazuma sa državama u kojima se nalazi najveći broj državljanina Bosne i Hercegovine koji su stekli državljanstvo druge države radi omogućavanja da zadrže državljanstvo Bosne i Hercegovine. Pri tome, kako je dalje naglašeno, ne treba izgubiti iz vida da se, uglavnom, radi o građanima koji su napustili BiH usljed ratnih djelovanja devedesetih godina i koji su putem stjecanja drugog državljanstva pokušavali da steknu bilo kakav status u državi u kojoj su se nastanili, kako bi bili u mogućnosti da osiguraju sredstva za svoje i preživljavanje svoje porodice. Neki od tih građana su se i vratili u Bosnu i Hercegovinu, ali su stekli i državljanstvo neke druge države u kojoj su stekli određena prava, u skladu sa stečenim statusom državljanina. Zbog svega navedenog, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, potpuno su nejasni namjera i motiv zakonodavca da oduzme državljanstvo svojim državljanima koji su u međuvremenu stekli i drugo državljanstvo.

11. U konkretnoj situaciji, kako zaključuje podnosilac zahtjeva, više je nego očigledno da su usvajanjem osporenih članova Zakona o državljanstvu građani-državljanini Bosne i Hercegovine nastanjeni u zemljama sa kojima Bosna i Hercegovina nema zaključene bilateralne sporazume ili građani-državljanini Bosne i Hercegovine koji su nastanjeni u Bosni i Hercegovini, a stekli su i državljanstvo neke druge države koja nije susjed BiH, dovedeni u nepovoljniju situaciju od onih građana-državljanina Bosne i Hercegovine koji su stekli državljanstvo zemlje sa kojom Bosna i Hercegovina ima potpisane ovakve sporazume. Takvo postupanje, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, jasno ukazuje da je riječ o analognoj situaciji i različitom tretmanu ove grupe građana s obzirom na to da državni organi ne djeluju s ciljem sklapanja bilateralnih sporazuma sa drugim državama u kojima žive građani Bosne i Hercegovine na koje se osporeni članovi odnose.

12. Podnosilac zahtjeva je naveo da, prema podacima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, van zemlje živi više od 1.350.000 lica koja vode porijeklo iz Bosne i Hercegovine, što u odnosu na broj stanovnika u zemlji predstavlja jednu trećinu njene ukupne populacije. Istovremeno, kako je dalje istaknuto, Svjetska banka procjenjuje da je 2005. godine broj emigranata sa prostora Bosne i Hercegovine iznosio 1.471.594, što čini 37,7 procenata ukupne bosanskohercegovačke populacije. Ukoliko se sa navedene liste izuzmu države s kojima je zaključen bilateralni sporazum, Kraljevina Švedska, Srbija, Crna Gora i Republika Hrvatska (iako ni sa Republikom Hrvatskom nije zaključen bilateralni sporazum), navedeni broj bi se smanjio za oko 250.000 građana BiH. Međutim, kako je zaključio podnosilac zahtjeva, sasvim je izvjesno da bi najmanje 1.000.000 državljana Bosne i Hercegovine bilo oštećeno primjenom osporenih odredaba.

13. Podnosilac zahtjeva smatra da Vijeće ministara nije bilo djelotvorno u preduzimanju aktivnosti na zaključivanju bilateralnih sporazuma, kada se ima u vidu da je Bosna i Hercegovina zaključila samo jedan bilateralni sporazum (sa Kraljevinom Švedskom), u odnosu na države koje nisu susjedi BiH radi stvaranja uvjeta kojima bi se osigurala zaštita državljana Bosne i Hercegovine u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine. Osim toga, činjenica da Vijeće ministara nije, u skladu s zakonskom obavezom, zaključilo niti bilateralni sporazum sa Republikom Hrvatskom, kao susjednom državom, govori koliko su bile aktivne državne vlasti u zaštiti jedne trećine svojih građana, te u poštivanju zakona koje je donio nadležni zakonodavni organ. Konačno, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, s obzirom na iznesene podatke, postavlja se pitanje zbog čega nadležni organi Bosne i Hercegovine nisu, u skladu sa interesom građana, pokrenuli postupak zaključivanja odgovarajućih bilateralnih sporazuma sa navedenim državama, dok se Zakonom o državljanstvu, konkretno članom 39. stav 2, utvrđuje obaveza da samo sa susjednim državama budu zaključeni bilateralni ugovori, i to u roku od šest mjeseci. Na taj način, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, Zakon o državljanstvu drugačije tretira državljane Bosne i Hercegovine nastanjene u susjednim državama od onih nastanjenih u drugim državama ili čak nastanjenih u Bosni i Hercegovini, ali koji imaju državljanstvo neke druge države koja nije susjed Bosne i Hercegovine. Takvim postupanjem vlasti i primjenom osporenih odredaba zakona, kako je zaključio podnosilac zahtjeva, u januaru 2013. godine će biti izbrisano oko 1.000.000 građana BiH iz spiska državljanstva Bosne i Hercegovine.

14. Podnosilac zahtjeva je istakao da se argumenti za donošenje ovakvog Zakona o državljanstvu, uključujući osporene članove, najčešće svode na specifičnosti Bosne i Hercegovine i njen etnički sastav. S obzirom na etnički sastav građana BiH koji su istog etničkog porijekla kao i velika većina stanovništva u susjednim državama, tim građanima je data mogućnost da zadrže dvojno državljanstvo, a drugim

građanima to pravo je *de facto* uskraćeno zbog nedjelovanja Vijeća ministara. Podnosilac zahtjeva smatra da se takve mjere, koje se nesumnjivo zasnivaju na etničkoj pripadnosti, ne mogu posmatrati u okviru pojma objektivnog i razumnog opravdanja.

15. Konačno, kako je dalje naveo podnosilac zahtjeva, bilo bi potpuno razumljivo i prihvatljivo da država čije je državljanstvo stekao građanin-državljanin Bosne i Hercegovine postavlja uvjete za stjecanje svog državljanstva bilo u vidu odricanja ili otpusta iz originalnog državljanstva, pa da u takvim uvjetima građanin odluči koje će državljanstvo zadržati (kakav je slučaj, naprimjer, u Njemačkoj). Međutim, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, potpuno je neprihvatljivo i diskriminirajuće da država Bosna i Hercegovina onemogućava zadržavanje državljanstva Bosne i Hercegovine kao originalnog državljanstva građaninu koji ina volju da svoje originalno državljanstvo i zadrži ukoliko druga država čije je državljanstvo državljanin Bosne i Hercegovine stekao ne postavlja kao uvjet odricanje od originalnog državljanstva. Takvim postupanjem Bosna i Hercegovina vrši diskriminaciju svojih državljana koji nemaju državljanstvo susjednih država, ali koji su stekli državljanstvo druge države koja nije susjed Bosne i Hercegovine, što je suprotno članu 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, kao i članu II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa članom II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članu 14. u vezi sa članom 8. Evropske konvencije. Podnosilac zahtjeva smatra da, s obzirom na činjenicu da većina državljana Bosne i Hercegovine koji su stekli državljanstvo druge države koja nije susjed Bosne i Hercegovine, ukoliko bi se odlučili vratiti u Bosnu i Hercegovinu i zadržati državljanstvo Bosne i Hercegovine, ne bi mogli uživati prava koja proizlaze iz prava na porodični život, jer bi praktično bili dovedeni u situaciju da izgube status i prava koja proistječu iz državljanstva države u kojoj trenutno žive sa svojom porodicom, odnosno na njih je stavljen pretjeran teret za koji ne postoji razumno i objektivno opravdanje.

b) Odgovor na zahtjev

16. U dostavljenom mišljenju Predstavnički dom je naveo da je, nakon rasprave o predmetnom zahtjevu, Ustavnopravna komisija Predstavničkog doma ostala na pozicijama Zakona o državljanstvu sa dva glasa «za», tri glasa «protiv» i jednim glasom «suzdržan». Također je navedeno da su članovi navedene komisije Šefik Džaferović i Saša Magazinović glasali za zahtjev za ocjenu ustavnosti čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu i da su izdvojili svoje mišljenje.

17. U svom mišljenju Dom naroda je naveo da Ustavnopravna komisija Doma naroda, nakon rasprave o predmetnom zahtjevu, nije donijela nijednu odluku, budući da su za odluku da se ostane na pozicijama Zakona o državljanstvu dva člana glasala «za», jedan član «protiv» i dva su bila «uzdržana», a za odluku kojom se podržava zahtjev za ocjenu ustavnosti čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu jedan član je bio «za»,

dva člana su bila «protiv» i dva člana su bila «uzdržana». Dalje je istaknuto da je navedena komisija jednoglasno donijela zaključak da se naloži Vijeću ministara BiH da preduzme aktivnosti na rješavanju problematike sadržane u predmetnom zahtjevu za ocjenu ustavnosti čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu.

IV. Relevantni propisi

18. Ustav Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Preambula

...Inspirisani Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima,...

Član I/7.

Državljanstvo

Postoji državljanstvo Bosne i Hercegovine, koje reguliše Parlamentarna skupština, i državljanstvo svakog entiteta koje regulišu sami entiteti, pod uslovom da:

b) Nijedno lice ne može biti arbitrarno lišeno državljanstva Bosne i Hercegovine, ili državljanstva entiteta, ili na drugi način ostavljeno bez državljanstva. Niko ne može biti lišen državljanstva Bosne i Hercegovine, ili entiteta, po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili bilo koji drugi status.

d) Državljanici Bosne i Hercegovine mogu imati državljanstvo druge države, pod uslovom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te države kojim se to pitanje uređuje, a koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV, stav 4, tačka (d). Lica sa dvojnim državljanstvom mogu glasati u Bosni i Hercegovini i u entitetima samo ako je Bosna i Hercegovina država njihovog prebivališta.

Član II/5.

Izbjeglice i raseljena lica

Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Oni imaju pravo, u skladu sa Aneksom 7 Opšteg okvirnog sporazuma, da im se vrati imovina koje su bili lišeni za vrijeme neprijateljstava od 1991. i da dobiju kompenzaciju za svu takvu

imovinu, koja im ne može biti vraćena. Sve obaveze ili izjave u vezi sa takvom imovinom, koje su date pod prisilom, ništave su.

Član VI/3.

Jurisdikcija

Ustavni sud će podržati ovaj Ustav.

19. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima (*usvojena i proglašena Rezolucijom Ujedinjenih naroda broj 217 (III) od 10. decembra 1948. godine*) u relevantnom dijelu glasi:

Član 15.

Svako ima pravo na državljanstvo.

Niko ne smije samovoljno biti lišen svog državljanstva niti prava da promijeni državljanstvo.

20. Evropska konvencija o državljanstvu (Odluka o ratifikaciji Evropske konvencije o državljanstvu, Strazbur, 6. novembar 1997, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine - Međunarodni ugovori“ broj 2/08) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1. – Predmet Konvencije

Ovom Konvencijom se ustanovljavaju principi i pravila koja se odnose na državljanstvo fizičkih lica i pravila koja regulišu vojne obaveze u slučajevima višestrukog državljanstva sa kojima će unutrašnje pravo država ugovornica morati biti usklađeno.

Član 7. – Gubitak državljanstva ex lege ili na inicijativu države ugovornice

1. Država ugovornica ne smije predvidjeti svojim unutrašnjim pravom gubitak njenog državljanstva ex lege ili na inicijativu te države ugovornice osim u sljedećim slučajevima:

a. dobrovoljno sticanje drugog državljanstva; [...]

Član 15. – Drugi mogući slučajevi višestrukog državljanstva

Odredbе ove Konvencije ne trebaju ograničiti pravo države ugovornice da odredi u svom unutrašnjem pravu da li:

- a. njeni državljani koji stiču ili imaju državljanstvo neke druge države zadržavaju njeno državljanstvo ili ga gube;*
- b. sticanje ili zadržavanje njenog državljanstva podliježe odricanju od ili gubitku nekog drugog državljanstva.*

Član 16. – Čuvanje prethodnog državljanstva

Država ugovornica ne treba utvrđivati da je odricanje od ili gubitak drugog državljanstva uvjet za sticanje ili zadržavanje njenog državljanstva u slučaju kada takvo zadržavanje ili gubitak nisu mogući ili se ne mogu razumno zahtijevati.

- 21. Zakon o državljanstvu Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 i 76/09) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim zakonom se uređuju uslovi za sticanje i prestanak državljanstva Bosne i Hercegovine [...] u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine. [...]

Član 5.

Državljanstvo BiH u skladu sa odredbama ovog zakona stiče se:

- porijeklom,*
- rođenjem na teritoriji BiH,*
- usvajanjem,*
- putem naturalizacije,*
- putem međunarodnog sporazuma.*

Član 9.

Stranac koji je podnio zahtjev za sticanje državljanstva BiH može steći državljanstvo naturalizacijom ako ispunjava slijedeće uslove:

6) da se odreknu ili na neki drugi način izgube svoje ranije državljanstvo nakon sticanja BiH državljanstva, osim ako bilateralni sporazum iz člana 14. ne predviđa drugačije. Odricanje ili gubitak ranijeg državljanstva se neće zahtijevati ako ovo nije dozvoljeno ili se ne može razumno zahtijevati.

Član 16.

Državljanstvo Bosne i Hercegovine prestaje:

po sili zakona,

odricanjem,

otpustom,

oduzimanjem,

međunarodnim sporazumom.

Prestanak državljanstva po sili zakona

Član 17.

Državljanstvo BiH gubi se dobrovoljnim sticanjem drugog državljanstva, ukoliko se ne određuje drugačije bilateralnim sporazumom zaključenim između BiH i te države koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV 4. d) Ustava.

Član 39.

1. Sva lica koja su prije stupanja na snagu ovog zakona dobrovoljno stekla drugo državljanstvo gube državljanstvo BiH, ukoliko se za 15 godina od dana stupanja na snagu ovog zakona, ne odreknu drugog državljanstva, osim ako nije drugačije određeno bilateralnim sporazumom, odnosno sporazumima. Odricanje državljanstva se ne traži ako to nije dozvoljeno ili se ne može razumno zahtijevati.

2. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će predložiti Predsjedništvu sklapanje bilateralnih sporazuma iz stava 1. sa susjednim zemljama u roku od šest mjeseci nakon stupanja na snagu ovog zakona.

V. Dopustivost

22. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, te Pravila Ustavnog suda Ustavnog suda:

Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja prema ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to pitanje:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

23. U odnosu na osporene odredbe Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ističe da, iako odredba člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine ne predviđa eksplicitnu nadležnost Ustavnog suda da ocjenjuje ustavnost zakona ili odredaba zakona Bosne i Hercegovine, supstancionalni pojam ovlašćenja određenih samim Ustavom Bosne i Hercegovine sadrži u sebi titulus Ustavnog suda za takvu nadležnost, a posebno ulogu Ustavnog suda kao tijela koje podržava Ustav Bosne i Hercegovine. Navedeni stav Ustavnog suda u ovakvim slučajevima, putem njegove dosadašnje prakse, jasno ukazuje na to da je Ustavni sud nadležan da ocjenjuje ustavnost zakona, odnosno pojedinih odredaba zakona Bosne i Hercegovine (vidi, Ustavni sud, Odluka broj U 14/02 od 30. januara 2004. godine, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 18/04).

24. Dalje, predmetni zahtjev za ocjenu ustavnosti osporenih odredaba Zakona o državljanstvu podnio je član Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Iz navedenog proizlazi da je zahtjev podnio ovlašteni podnosilac iz člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

25. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 17. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je zahtjev za ocjenu ustavnosti odredaba Zakona o državljanstvu dopustiv, jer ga je podnio ovlašteni podnosilac, te da ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 17. stav 1. Pravila Ustavnog suda u pogledu nedopustivosti.

VI. Meritum

26. Podnosilac zahtjeva navodi da čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu nisu u saglasnosti sa članom I/7. Ustava Bosne i Hercegovine, članom II/4. u vezi sa članom II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine, članom 14. Evropske konvencije u vezi sa članom 8. Evropske konvencije i članom 1. Protokola broj 12 uz

Evropsku konvenciju. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, osporeni članovi Zakona o državljanstvu nisu u skladu sa navedenim odredbama Ustava Bosne i Hercegovine, jer propisuju gubitak državljanstva Bosne i Hercegovine u slučaju kada nije zaključen bilateralni ugovor o dvojnomo državljanstvu sa državom čije je državljanstvo stečeno. Također, podnosilac zahtjeva smatra da osporene odredbe Zakona o državljanstvu krše pravo na opću zabranu diskriminacije iz navedenog Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, te pravo na nediskriminaciju u vezi sa pravom na porodični život državljanina Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo i druge države s kojom nije zaključen bilateralni ugovor o dvojnomo državljanstvu u odnosu na one koji imaju državljanstvo druge države s kojom je zaključen takav ugovor.

27. U kontekstu ocjene ustavnosti osporenih odredaba čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu, Ustavni sud smatra da je potrebno ukazati na neka načela međunarodnog prava o državljanstvu. S tim u vezi, Ustavni sud ističe da jedan od najznačajnijih izvora u pogledu međunarodnih načela o državljanstvu predstavlja Opća deklaracija o ljudskim pravima iz 1948. godine na koju se poziva i u Preambuli Ustava Bosne i Hercegovine. Navedena deklaracija proklamira da: svako ima pravo na državljanstvo, te da niko ne smije samovoljno biti lišen svog državljanstva, niti prava da promijeni državljanstvo.

28. Prema međunarodnim načelima, smatra se da se pitanja državljanstva ubrajaju u unutrašnju (isključivu) nadležnost države. Državljanstvo je pravni odnos javnopravnog karaktera između fizičkog lica i suverene države na osnovu koga to lice ima status državljanina, odnosno pravna veza koja neko lice vezuje za neku državu. Svaka država ima pravo svojim ustavom i zakonima odrediti ko ima pravo na njezino državljanstvo. Država je slobodna da dodijeli svoje državljanstvo kome god hoće i međunarodno pravo je u tome ne ograničava. Dakle, svaka država, kada određuje da li je jedno lice njen državljanin, to vrši na osnovu svojih propisa o državljanstvu i obratno, na osnovu svojih pravnih pravila o državljanstvu ona ne može određivati vezu sa državljanstvom između jednog fizičkog lica i strane države. Iako u međunarodnom pravu nije prihvaćena doktrina o tzv. neraskidivoj privrženosti, koja bi državu sprečavala da neko lice otpusti iz svoga državljanstva suprotno njegovoj volji, u pravilu, izuzetno se dopušta državama da nekoga svog građanina liše državljanstva protiv njegove volje.

29. Kada su u pitanju stjecanje i prestanak državljanstva, u tom pogledu u unutrašnjem pravu ne postoji državna jednoobrazna praksa. Ipak se mogu razabrati, između ostalog, neka osnovna načela: 1) da je diskreciono pravo svake države da odredi ko ima pravo na njezino državljanstvo; 2) da država može predviđati svojim zakonima različite uvjete za primanje u svoje državljanstvo i 3) da država ne može otpustiti iz svog državljanstva neko lice suprotno njegovoj volji. Neke države koje imaju brojno iseljeništvo ili svoje etničke pripadnike u susjednim državama svojim zakonima namjerno dopuštaju stjecanje vlastitog

državljanstva bez obaveze otpusta iz prijašnjeg državljanstva. Dalje, u sklopu uređenja odnosa država sljednica nastalih raspadom države prethodnice, ponegdje se dvojno državljanstvo nekih lica dopušta kao političko rješenje drugih problema.

30. Ustavni sud, također, ima u vidu da su Evropskom konvencijom o državljanstvu (Odluka o ratifikaciji navedene konvencije u BiH stupila je na snagu 10. marta 2008. godine) ustanovljeni principi i pravila koji se odnose na državljanstvo fizičkih lica i pravila koja reguliraju vojnu obavezu u slučajevima višestrukog državljanstva sa kojima će unutrašnje pravo država ugovornica morati biti usklađeno. Navedena konvencija je potvrdila međunarodno pravilo da je ekskluzivno pravo države da prema svom vlastitom pravu odredi ko su njeni državljani. U članu 7. stav 1. tačka a) navedene konvencije je regulirano da država ugovornica ne smije predvidjeti svojim unutrašnjim pravom gubitak njenog državljanstva *ex lege* osim u slučaju dobrovoljnog stjecanja drugog državljanstva. S druge strane, članom 16. navedene konvencije propisano je da država ugovornica ne treba utvrđivati da je odricanje ili gubitak drugog državljanstva uvjet za stjecanje ili zadržavanje njenog državljanstva u slučaju kada takvo zadržavanje ili gubitak nisu mogući, ili se ne mogu razumno zahtijevati.

31. Međutim, Ustavni sud će ispitati usklađenost osporenih odredaba Zakona o državljanstvu prvenstveno u odnosu na relevantne odredbe Ustava Bosne i Hercegovine, imajući u vidu svoje ustavne nadležnosti, posebno apostrofirajući prvu rečenicu iz člana VI/3. Ustava Bosne i Hercegovine koja glasi: „Ustavni sud će podržati ovaj Ustav.“

32. Prvom rečenicom člana I/7.b) Ustava Bosne i Hercegovine propisano je da nijednom licu neće biti arbitrarno uskraćeno državljanstvo Bosne i Hercegovine. Drugom rečenicom člana I/7.b) Ustava Bosne i Hercegovine propisani su osnovi prema kojim je zabranjeno da se bilo koje lice liši državljanstva Bosne i Hercegovine (spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, rođenje) s tim što Ustavni sud primjećuje da spisak spomenutih osnova nije zaključen s obzirom na to da se navedena rečenica iz Ustava Bosne i Hercegovine završava formulacijom „ili bilo koji drugi status“. Prvom rečenicom člana I/7.d) Ustava Bosne i Hercegovine propisano je da državljani Bosne i Hercegovine mogu imati državljanstvo druge države pod uvjetom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te države. Drugom rečenicom člana I/7.d) Ustava Bosne i Hercegovine propisano je da lica sa dvojnim državljanstvom mogu glasati u Bosni i Hercegovini samo ako je Bosna i Hercegovina država njihovog prebivališta.

33. Ustavni sud podsjeća na činjenicu da postoji veliki broj državljana Bosne i Hercegovine koji imaju i državljanstvo druge države čak nezavisno od činjenice da li je zaključen bilateralni sporazum o

državljanstvu. Nesporno je da su državljanstvo druge države državljani Bosne i Hercegovine stekli, jer im je to omogućavalo zakonodavstvo druge države, što je u skladu sa međunarodnim principima o državljanstvu da se na osnovu vlastitih pravila ne može određivati veza određenog lica sa drugom državom.

34. Ustavni sud naglašava da će se osporenim zakonskim odredbama (kada počne njihova primjena 1. januara 2013. godine) državljanima Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo druge države postaviti uvjet da se odreknu drugog državljanstva uko iko žele da sačuvaju i državljanstvo Bosne i Hercegovine. Navedeni uvjet se neće postavljati jedino ako je između Bosne i Hercegovine i druge države zaključen bilateralni ugovor o dvojnomo državljanstvu.

35. Vodeći se ustavnim principom prema kojem će „podržati ovaj Ustav“, Ustavni sud smatra da je nesporno da je interes Bosne i Hercegovine da zadrži vezu sa svojim građanima kojima je ona država tzv. matičnog ili izvornog državljanstva. Prema mišljenju Ustavnog suda, osporene zakonske odredbe su u koliziji sa navedenim interesom Bosne i Hercegovine. Ustavni sud naglašava da Ustav Bosne i Hercegovine nigdje ne propisuje da će se državljani Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo druge države morati odreći državljanstva druge države ako žele da zadrže (i) državljanstvo Bosne i Hercegovine. Tačno je da Ustav Bosne i Hercegovine propisuje da državljani Bosne i Hercegovine mogu imati državljanstvo druge države pod uvjetom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te zemlje. Međutim, Ustav Bosne i Hercegovine, tačnije član I/7.d), nigdje ne propisuje da će se državljani Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo druge države morati odreći državljanstva druge države ukoliko nije zaključen bilateralni ugovor između te države i Bosne i Hercegovine ako žele da zadrže i državljanstvo Bosne i Hercegovine. Osporene zakonske odredbe upravo to propisuju, a tako se - vezivanjem za postojanje bilateralnog ugovora (ukoliko žele da zadrže državljanstvo Bosne i Hercegovine) - državljanima Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo druge države postavlja uvjet na koji oni ne mogu utjecati (naprimjer, ukoliko zakonodavstvo određene države ne dozvoljava zaključenje bilateralnog ugovora o dvojnomo državljanstvu, ili ne postoje namjera i aktivnost u organima Bosne i Hercegovine nadležnim za zaključivanje bilateralnog ugovora). Kao što je naznačeno u prethodnom dijelu obrazloženja, državljani Bosne i Hercegovine su državljanstvo druge države stekli na osnovu propisa te države i „nezavisno od toga da li je Bosna i Hercegovina sa tom državom zaključila bilateralni ugovor“ (najočitiji primjer je Republika Hrvatska).

36. Ustavni sud naglašava da je Ustav Bosne i Hercegovine donesen u specifičnim historijskim okolnostima. Donošenje Ustava Bosne i Hercegovine (koji je jedan od aneksa - dodataka - međunarodnog Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini) podudara se sa krajem ratnih djelovanja u Bosni i Hercegovini. Rat u Bosni i Hercegovini je bio osnovni uzrok odlaska u izbjeglištvo

velikog broja državljana BiH u druge zemlje (prema podacima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, broj izbjeglica koje trenutno žive van Bosne i Hercegovine jednak je trećini njenog predratnog stanovništva). Dakle, nesporno je da je Bosna i Hercegovina država čiji veliki broj predratnog stanovništva živi u drugim zemljama u koje su došli (najvećim dijelom) kao ratne izbjeglice. Činjenica je da su izbjeglice iz Bosne i Hercegovine tražile da dobiju državljanstvo države u koju su došle prvenstveno zbog toga da bi riješile probleme lične i egzistencijalne prirode. Nesporno je da bi primjena osporenih zakonskih odredaba izuzetno otežala povratak ove kategorije izbjeglica u Bosnu i Hercegovinu, jer bi im se oduzelo bh. državljanstvo i time bi u matičnoj zemlji postali strani državljani. Ustavni sud, kao institucija koja će „podržati ovaj Ustav“, apsolutno je siguran da volja ustavotvorca nije bila da izbjeglicama oteža povratak u njihovu domovinu. Stoga, Ustavni sud smatra da se član I/7. Ustava Bosne i Hercegovine mora tumačiti zajedno sa članom II/5. Ustava Bosne i Hercegovine kojim je propisano da sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove u skladu s garancijama prava iz Aneksa 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, koji, između ostalog, radi sigurnog i dobrovoljnog povratka izbjeglih ili prognanih lica, obavezuje strane potpisnice ovog sporazuma na ukidanje zakona i administrativne prakse sa diskriminirajućim namjerama i efektima (član 1. 3.a Aneksa 7).

37. Ustavni sud smatra da volja ustavotvorca nije bila da državljanima Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo druge države, a koji žive u Bosni i Hercegovini ili širom svijeta uvjetuje zadržavanje državljanstva Bosne i Hercegovine odricanjem od državljanstva druge države, ili postojanjem bilateralnog ugovora između Bosne i Hercegovine i te države. Kao što je već rečeno, nesporan je interes Bosne i Hercegovine da zadrži određenu vezu sa licima kojima je Bosna i Hercegovina država tzv. matičnog ili izvornog državljanstva. Prema tome, Ustavni sud ne vidi niti jedan razlog da se državljanima Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo druge države osporenim zakonskim odredbama nameću uvjeti za zadržavanje državljanstva Bosne i Hercegovine (u vidu odricanja od državljanstva druge države, ili postojanja bilateralnog ugovora) s obzirom na to da takvi uvjeti ne izražavaju volju ustavotvorca, niti ih propisuju relevantne odredbe Ustava Bosne i Hercegovine. Ustavni sud napominje da Ustav Bosne i Hercegovine ne osporava pravo nadležnim organima Bosne i Hercegovine (iz člana I/7. Ustava Bosne i Hercegovine) da reguliraju (propisuju) uvjete u vezi sa državljanstvom, uključujući i oduzimanje ili gubljenje državljanstva Bosne i Hercegovine. Međutim, u konkretnom slučaju Ustavni sud smatra da uvjeti propisani osporenim zakonskim odredbama za zadržavanje državljanstva Bosne i Hercegovine (odricanje od državljanstva druge države, ili postojanje bilateralnog ugovora) nisu u skladu sa relevantnim odredbama Ustava Bosne i Hercegovine zbog razloga navedenih u obrazloženju ove odluke.

38. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da član 17. i član 39. stav 1. Zakona o državljanstvu nisu u skladu sa odredbama člana I/7.b) i d) Ustava Bosne i Hercegovine.

39. S obzirom na to da je u samom osporenom zakonu odgođena primjena navedenih neustavnih odredaba, Ustavni sud je odlučio da ih neće ukidati, već će ostaviti primjeren rok, u smislu člana 63. stav 4. Pravila Ustavnog suda, u kojem je zakonodavac dužan otkloniti utvrđenu neustavnost.

Ostali navodi iz zahtjeva

40. U svjetlu zaključka Ustavnog suda o nesaglasnosti odredaba člana 17. i člana 39. stav 1. Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine sa odredbama člana I/7.b) i d) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud smatra da nije potrebno ispitivati navode podnosioca zahtjeva o tome da osporene odredbe Zakona o državljanstvu nisu u saglasnosti sa članom II/4. u vezi sa članom II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine, članom 14. Evropske konvencije u vezi sa članom 8. Evropske konvencije i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

VII. Zaključak

41. Odredbe člana 17. i člana 39. stav 1. Zakona o državljanstvu nisu u skladu sa članom I/7.b) i d) Ustava Bosne i Hercegovine, jer tim ustavnim odredbama nije utvrđeno da će državljani Bosne i Hercegovine biti lišeni tog državljanstva ukoliko imaju i državljanstvo druge države kojeg se nisu odrekli do datuma određenog osporenim zakonom, odnosno ukoliko sa tom državom dvojnog državljanstva Bosna i Hercegovina nije zaključila bilateralni sporazum o državljanstvu.

42. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 63. stav 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

43. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Prof. dr. Miodrag Simović